

BU GÜNKÜ DİLDE

TEVFIK FIKRET

ŞİİRİNDEN SEÇMELER

"Asılları ile birlikte"

ORHAN ÜLKÜLÜ

İÇİNDEKİLER

Kısa Bir Açıklama.....	3
Balkılar.....	6
Hasta Çocuk.....	10
Sahâî-i Hayâtımdan.....	14
Tefekkür.....	16
Gayyâ-yi Vücûd.....	18
Yağmur.....	20
Zemîşe.....	22
Sen Olmasan.....	26
La Dans Serpantin.....	28
Nâdim-i Hayât.....	32
Bir Mersiye.....	34
Mâi Deniz.....	38
Halûkûn Bayramı.....	40
İnanmak İhtiyacı.....	42
Sabah Ezânında.....	44
Asker Geçerken.....	46
Kılıç.....	48
Kocaman Sâate.....	50
Sabah Olursa.....	52
Hemşirem İçin.....	54
Sis.....	60
Bir Lâhza-i Teahhur.....	66
Millet Şarkısı.....	68
Bir Güle.....	72
Dâr-ül Muallimin Marşı.....	74
Halûkûn Delleri.....	76
Halûkûn Âmentüsti.....	80
Promete.....	82
Halûkûn Vedaî.....	84
Fetâ.....	98
Tarih-i Kadim.....	102
Doksan Beşe Doğru.....	114
Hân-ı Yağma.....	118
Tarih-i Kadim'e Zevl.....	122
Hayâl.....	128

KISA BİR AÇIKLAMA

Tevfik Fikret 23 Aralık 1867 yılında İstanbul'da dünyaya geldi. Büyük babası Çankırılıdır. Babası Pertev-nihal Valide Sultanın Kâhyası Hüseyin Efendi, annesi Sakız adası rumlarından müslümanlığı seçmiş bir ailenin kızı Hatice Râfia Hanımdır. Çok dindar olan annesi Hacca gitmiş ve dönerken yolda koleradan ölmüştür. Tevfik Fikret 12 yaşında öksüz kalmıştır.

Hali vakti yerinde olan ailesi onu Aksaray'daki konaklarında büyütür ve büyüyünce Galatasaray Lisesine verir. Orayı bitirince Hariciye kalemünde katıplığe başlar. Değişik yerlerde memuriyetlerden sonra Galatasaray Sultanisine öğretmen olarak girer. Daha sonraları Robert Kolej'de Türkçe hocahğına başlar. Ölünceye kadar bu görevde kalır.

Hüseyin Cahit, Halit Ziya, Cenap Şahabettin, Mehmet Rauf, Hüseyin Siret gibi zamanın ünlü yazarlarıyla başına geçtiği "Servet-i Fünûn" dergisinde bu gün "Edebiyatı Cedide" adı verilen "Servet-i Fünûn" edebiyatının temellerini atar.

Tevfik Fikret Osmanlı İmparatorluğunun en karanlık günlerinde ulusuna kurtuluşun ancak çalışmakla ve ilerlemekle olacağını gösterir. Ferda şiirinde şöyle öneriyor

Yükselmeli, dokunmalı atın semaları;

Doymaz beşer dedikleri kuş itilâlara...

Uğraş, didin, düşün, ara, bul, koş, atıl, bağır;

Durmak zamanı geçti, çalışmak zamanıdır!

Sabah Olursa ve **Promete** şiirlerinde gençliğe yol göstermiş ve unutulmuş.

Evet sabah olacaktır; sabah olur, geceler

Tulu-u haşre kadar sürmez; demiştir.

Promete şiirinde şöyle der:

*"Işık ve yükseliş özleyen ulusun geleceğinin
Sen bilinmeyen elektrikçisi, düşünce ülkelerinin
Yüklen getir -ne varsa- uyusukluğu gideren
Bir parça ruhu, benliği, zekâyı besleyen
Vücuda canlılık veren meyxalarını, boş durmasını
felin."*

O karanlık günlerde Balkanlardan kopup gelen perişan, hasta, yoksul, yaralı, göçmen kabilelerinin İstanbul sokaklarında 93 Harbinin yürekler acısı sahne-lerini görmüş olan şair içindeki sızıyı ancak gelecekle ilgili umutlarla dindirmiştir. Yine büyük bir şairimiz bu acıları Lâle Devrinin Sadâbâd Köşklerinin merdivenle-lerinden bin işveyle inen güzellerin hayalleri ve rüyalarına giren fetih günlerinin şanlı zaferlerinin anısıyla yatıştırmaya çalışmıştır. Tevfik Fikret geleceğe dönük. Yahya Kemal geçmişe dönük umutların şairleridir. Yalnız şunu söylemek isterim ki, Gelecek ve Geçmiş onların yüreklerindeki sızı için bir avunma olmuştur. Geçmiş ve geleceğe dönük bu iki ruh hali Türk yazınına ölümsüz şiirler kazandırmıştır. Çanakkale Za-ferının, Bağımsızlık Savaşının kahramanları Tevfik Fikret'in yaktığı meş'aleden çok esinlenmişlerdir. Halî-de Edip'ler, Falih Rıfkı'lar, Yakup Kadri'ler, Rüşen Eşrefler, Mehmet Akif'ler, Mehmet Emin'ler, Hamdullah Suphi'ler, Ziya Gökalp'ler, Ömer Seyfettin'ler ve dönemin tüm sanat ve fikir adamları önce Namık Kemal sonra Tevfik Fikret şiirinden çok esinlenmişlerdir. Büyük Atatürk'ün dehası, bu yurtsever ve kahraman or-tamdan büyük ölçüde yararlanmış, harbi kazanmış ve devrimlerini tamamlanmıştır.

Birçok değerli yazın adamımız Tevfik Fikret'in yaşam öyküsünü, sanatını, yaşadığı döneme ve kendin-den sonraki kuşaklara etkisini yazıları ile belirt-mişlerdir. Ekleyecek yeni düşünceler bulmak zor bir iş,

söylemiş fikirleri tekrarlamaksa gereksiz bir çaba olur. Zaten bu konuda bir araştırmaya girişenin asıl gerçekleştirmek istediği şeyi geciktirir düşüncesiyle, Tevfik Fikret'in bazı önem verdiğim şiirlerinin yeni kuşaklara onun üslubuna yakın, yalın bir dille aktarılması işine giriştim. Bunun bir seçme olmadığını söylemeliyim. Gerçekte tüm şiirlerini yalınlaştırmalıyım; çünkü hepsi güzel, hepsi değerli. Onu aşabilecek bir şairimiz ufukta şimdilik görülüyor, eskilerde de onunla boy ölçüşebilecek bir şiir adamına rastlamıyoruz. Ahengindeki, konularındaki, fikirlerindeki, sanatındaki güzellik ve genişlik zamanında kendine büyük bir ün kazandırmıştır. Devrin yönetimini eleştiren şiirleri gizli gizli, elden ele dolaşmıştır.

Anımsadığım kadarı ile daha önceleri Ahmet Muhip Dranas, A. Kadir, Yaşar Nabi Nayır, Prof. Dr. Mehmet Kaplan, Asım Bezirci gibi yazar ve şairlerimiz tarafından incelemeler ve sadeleştirilmeler yapılmıştır. Bu değerli yazın adamlarımızın çalışmalarından fazlasıyla yararlandım. Bütün bu olanaklara karşın Tevfik Fikret'in şiirlerinin gerçek güzelliğine erişmek düşünülemez. Ama onun fikir, anlam değerlerini günümüz gençliğine aktarmak ancak ve ancak bu şiirleri sadeleştirmekle olurdu. Onun üslubunu yitirmemeye gayret ettim. İlerde beni de aşacaklar olacaktır. O kişilere bir basamak olmak ta bir onurdur. Yeteneklerim ölçüsünde başarılı uyarlamalar yaptığımı inanıyorum ama değer vermek size düşer.

Sevgi ve saygılarımla
Orhan ÜLKÜLÜ

BALIKÇILAR

— Bugün açız yine evlâtlarım, diyordu peder,
Bugün açız yine; lâkin yarın, ümîd ederim,
Sular biraz daha sakinleşir... Ne çâre, kader!

— Hayır, sular ne kadar coşkun olsa ben giderim,
Diyordu oğlu, yarın sen biraz ninemle otur;
Zavalılık yine kaç gündür işte hasta...

— Ohır

Biraz da sen çalış oğlum, biraz da sen çabala;
Ninen baban, iki miskin, biz artık ölmeliyiz...
Çocuk düşündü şikâyetli bir nazarla: — Ya biz,
Ya ben nasıl yaşarım siz ölürseniz?...

Hâlâ

Dışarda gürleyerek kükremiş bir ordu gibi
Döğerti sahili binlerce dalgalar asabi.

— Yarın sen ağları gün doğmadan hazırlarsın;
Sakin yedek biraz ip, mantar almadan gitme...
Açınca yelkeni hiç bakma, oynasın varsın;
Kayık çocuk gibidir: Oynuyor mu kaydetme,
Dokunma keyfine; yalnız tetik bulun, zira
Deniz kadın gibidir: Hiç inanmak olmaz ha!

Deniz dışarda uzun sayhalarla bir hırçın
Kadın gürültüsü neşreliyordu ortalığa.

— Yarın küçük gidecek yalnız, öyle mi, balığa?

— O gitmek istedi; "Sen evde kal!" diyor...

— Ya sakın

O gelmeden ben ölürsem?...

Kadın bu son sözle

Düşündü kaldı; balıkçıyla oğlu yan gözle

BALIKÇILAR

— Bu gün açız yine evlâtlarım, diyordu baba,
Bu gün açız yine, ama yarın umut ederim,
Sular biraz daha durgunlaşır... Ne çare, kader!

— Hayır, sular ne kadar coşkun olsa ben giderim,
Diyordu oğlu, yarın sen biraz annemle otur;
Zavalılık yine kaç gündür işte hasta...

— Olur

Biraz da sen çalış oğlum, biraz da sen çabala;
Annen baban, iki güçsüz, biz artık ölmeliyiz...
Çocuk düşündü, yakınan bir bakışla: — Ya biz,
Ya ben nasıl yaşarım siz ölürseniz?...

Hâlâ

Dışarda gürleyerek kükremiş bir ordu gibi
Döverdi kıyıyı binlerce dalgalar, sinirli.

— Yarın sen ağları gün doğmadan hazırlarsın;
Yedek biraz ip, mantar almadan gitme sakın...
Açınca yelkeni, hiç bakma, oynasın varsın;
Kayık çocuk gibidir, oynuyor mu aldırma,
Dokunma keyfine; yalnız tetik bulun, çünkü
Deniz kadın gibidir: Hiç inanmak olmaz ha!

Deniz dışarda uzun çığlıklarla bir hırçın
Kadın gürültüsü yayıyordu ortalığa.

— Yarın küçük gidecek yalnız, öyle mi, balığa?
— O gitmek istedi: "Sen evde kal!" diyor...

— Ya sakın

O gelmeden ben ölürsem?...

Kadın bu son sözle
Düşündü kaldı; balıkçıyla oğlu yan gözle

Soluk dudaklarının ihtizâz-ı hâsirine
Bakıp sükût ediyorlardı, başlarında uçan
Kazayı anlatıyorlardı böyle birbirine.
Dışarda fırtına gittikçe pür-gazab, cüşân
Bir ihtilâc ile etrâfa ra'sheler vererek
Uğulduyordu...

— Yarın yavrucak nasıl gidecek?

Şafak sökerken o, yalnız, bir eski tekneciğin
Düğümünü, ekli, çürük ipleriyle uğraşarak
İlerliyordu; deniz aynı şiddetiyle şırak-
Şırak döğüp ezıyor köhne teknenin şişkin
Siyah kaburgasını... Âh açlık, âh ümîd!
Kenarda bir taşın üstünde bir hayâl-i sefid
Eliyle enginli güyâ işaret eyleyerek
Dişordu: "Haydi, nasibin o dalgalarda, yürü!"

Yürür zavallı kırık teknecek, yürür; "Yürümek,
"Nasibin işte bu!... Hâlâ gözün kenarda... Yürü!"
Yürür, fakat sulanın böyle kahr-ı hiddetine
Nasıl tahammül eder eski, hasta bir tekne?...

Deniz ufukta, kadın evde muhtazır... ölüyor;
Kenarda üç gecelik bâr-ı intizâriyle,
Bütün felâketinin darbe-i hasârıyla.
Tehi, kazâ-zede bir tekne karşısında peder
Uzakta bir yeri yumrukla gösterip gülüyor;
Yüzünde giryeli, muzlim, boğuk şikâyetler...

[Servet-i Fünûn
1315/1899, s.428]

Soluk dudaklarının zayıf titreyişine
Bakıp susuyorlardı; başlarında uçan
Kazayı anlatıyorlardı böyle birbirine.
Dışarda fırtına, öfkeli, coşan
Bir çırpınma ile çevreyi titreterek
Uğulduyordu...

— Yarın yavrucağ nasıl gidecek?

Şafak sökerken o, yalnız, bir eski tekneciğin
Düğümlü, ekli, çürük ipleriyle uğraşarak
İlerliyordu; deniz aynı sertliğiyle şırak-
şırak dövüp eziyor köhne teknenin şişkin
Kara kaburgasını... Ah açlık, ah umut!
Kıyıda, bir taşın üstünde ak bir görüntü
Eliyle engini sanki işaret eyleyerek
Diyordu: "Haydi, nasibin o dalgalarda, yürü!"

Yürür zavallı kırık teknecek, yürür; "Yürümek,
"Nasibin işte bu!"... Hâlâ gözün kıyıda... Yürü!"
Yürür, ama suların böyle ezici öfkesine
Nasıl dayanır eski, hasta bir tekne?...

Deniz ufukta, kadın evde can çekişmekte... ölüyor;
Kıyıda üç gecelik bekleyişinin yükü altında,
Bütün felâketinin ağırlığıyla yıkık,
Kazaya uğramış, boş bir tekne karşısında baba
Uzakta bir yeri yumrukla gösterip gülüyor;
Yüzünde ağlamaklı, karanlık, boğuk yakınmalar...

HASTA ÇOCUK

— Bugün biraz daha rahattı, çok şükür...

Elbet;

Geçer, korkulacak şey değil.

— Fakat nevbet

Zavallı yavrucuğun hâlini harâb ediyor:

Vücudu âteş içinde, dalıp dalıp gidiyor,

İlaçların da mı te'siri kalmamış acaba?

Sekiz gün oklu...

— Merak etmeyin hanım, humma...

— Hayır, Hudâ'ya emânet, neden merâk edeyim?

Fakat kuzum, ne kadar olsa ben de valideyini!

Sekiz gün oldu, harâret devâm edip duruyor,

Sarardı, korkuyor insan bakınca ellerine,

— Üzülmeyin siz efendim, gelir çabuk yerine;

Çocuktur o...

— Gece pek çok sayıklıyor,

— Ne zarar!

— İlaç verir misiniz?

— İstemez...

Kadın ağlar...

Zavallı anne şu bir tek hedyye-i ömrün

Saâdetiyle garik-i sūrūr iken daha dün,

Bugün başında nigeh-bân-ı pür-teessürdür.

Mezar gibi oda samî ü sūkûn ile pürdür.

Nedir iniltisi hâricde bâd-ı sermânın?

Bükâsı hastaya âld mıdır şu bârânın?

Teessûrat-ı beşerden gelir mi dehre melâl?

"Zehî tasavvur-ı bâtil, zehî hayâl-i muhâl!"

— Nînem...

— Ne var güzelim?

— Kaldırım şu perdeleri:

Kefen midir nedir onlar?

HASTA ÇOCUK

— Bu gün biraz daha iyiydi çok şükür...

— Elbet;

Geçer, bu korkulacak şey değil

— Ama nöbet

Zavallı yavrucuğu perişan ediyor:
Vücudu ateş içinde, dalıp dalıp gidiyor.
İlaçların da nu etkisi kalmamış acaba?
Sekiz gün oldu.

— Merak etmeyin hanım, sıtma...

— Hayır, Tanrı'ya emanet, neden merak edeyim?
Ama kuzum, ne kadar olsa ben de anneyim!
Sekiz gün oldu, ateşi sürüp duruyor.
Bakın nabızları zavallının nasıl vuruyor.
Sarardı, korkuyor insan bakınca ellerine.
— Üzülmeyin siz efendim, gelir çabuk yerine;
Çocuktur o...

— Gece pek çok sayıklıyor.

— Ne zarar!

— İlaç verir mısınız?

— İstemez...

Kadın ağlar...

— Zavallı anne şu bir tek armağanını ömrünün
Mutluluğuyla sevinç içinde iken daha dün,
Üzüntüdür başından uzaklaşıp gitmeyen bu gün,
Mezar gibi oda sessiz ve suskun,
Nedir iniltisi soğuk rüzgârın dışarda?
Ağlaması hasta için midir şu yağmurun?
Hüzünlenir mi insanın kederinden dünya?
"Ne boş düşünce, ne olmayacak hayal!"
— Annem...

— Ne var güzelim?

— Kaldırın şu perdeleri:

Kefen midir nedir onlar?

Yine sudâ-ı seri

Yatakta hastayı çıldırtıyor, sayıklatıyor;
Kadın bu sözleri duydukça ağlayıp yatıyor.
Zavallı annecik ümmid ü bîm içinde tebâh;
Önünde gözlerinin bir yığın tûrâb-ı siyah;
Görür o toprağa üflâde nûr-ı didesini,
Mezar iniltisidir zanneder boğuk sesini
Kılar yetimi için hâlikundan istimdâd,
Yetimeler gibi eyler için için feryâd.

Bu dul kadın bir mahsûl-i ömr için yaşıyor;
Onun kemâline âid ümidler taşıyor.

— Ninem!

— Nedir meleğim?

— Ağlıyor çocuklar, bak...

Bırak, bırak beni arsız çocuk!... Ninem, toprak!

— Sayıklıyor yine, Yarabbi sen esirge bizi;

Bağışla yavrumu, onsuz bırakma lânemizi!

Zavallı anne soluk bir lıkâa-yı şefkattir;
Bugün sekiz gün, o mehcûr-ı hâb ü rahattır.
Yegâne şevk-ı fuâdı yatakta bi-dermân,
Onun ümid-i halâsıyla rûhu pür-helecân.

Tutup hayâlini âguş-ı ıktirâbında
Gezer bütün gece etrâf-ı câme-hâbında.
Bu kıtm bilir ne kadar böyle ber-devâm olacak.
O yaşlı gözlerine uykular harâm olacak;
Çocuk açılmayacak belki uykusundan hiç...

— Sakın hanım, bu fenâ hissi etmeyin tervîç;
Bakın, havâ ne güzel açtı, incilâ buldu;
Deminki velvele, şiddet sükûn-pezir oldu.
Bulur çocuk da şifâlar, olursunuz mesrûr;
Hüdâ büyüktür, eder mâtemi mübeddel-i sûr...

Çocuk, o şimdi kavî bir civan, fakat mâder,
Zavallı, üstüne hâlâ çocuk gibi titrer.

Yine ağrısı başının
Yatakta hastayı çıldırtıyor; sayıklatıyor;
Kadın bu sözleri duydukça ağlayıp yatıyor.
Zavallı annecik umut ve korku içinde yıkık, bitkin;
Önünde bir kara toprak yığını gözlerinin;
Görür gözünün o toprağa düşmüş ışığını,
Mezar ınlıttır zanneder onun boğuk sesini.
Diler öksüzü için Tanrı'dan yardım etmesini.
Öksüz kız çocukları gibi ağlar için için.

Bu dul kadındır, bir o meyvesi için ömrünün yaşıyor;
Onun yetişmesiyle ilgili umutlar taşıyor.
— Annem!

—Nedir meleğim?

— Ağlıyor çocuklar bak...

Bırak, bırak beni arsız çocuk! Annem, toprak!
— Sayıklıyor yine, Tanrım sen esirge bizi;
Bağışla yavrumu, onsuz bırakma evimizi!

Zavallı anne soluk bir sevgi yüzüdür;
Bu gün sektiz gündür ne rahat ne uyku
Tek sevinci yüreğinin yatakta hâlsiz
Onun kurtuluş umuduyla ruhu heyecan dolu.

Tutup hayalini kederli kucağında
Gezer bütün gece yatağın etrafında
Bu, kılm bilir ne kadar böyle sürüp gidecek,
O yaşlı gözlerine uykular haram olacak,
Çocuk uykusundan belki hiç uyanmayacak...

— Sakın hanım, kapılma bu fena duyguya;
Bakin güneş açtı ne güzel aydınlandı hava,
Durdu deminki şiddet ve fırtına.
Sevinirsiniz, çocuk da kavuşur sağlığına,
Allah büyüktür, yası döndürür bayrama;

Çocuk şimdi güçlü bir genç; ama zavallı anne,
Hâlâ çocuk gibi titrer onun üstüne.

SAHÂİF-i HAYÂTİMDAN

Bunu şi'rim de söylüyor belki;
Ben hakikattan ihtirâz ederim;
Âsûman fûshat-i kebûduyla,
Deniz emvâc-ı pûr-sûrûduyla,
Gece esrâr-ı bi-hudûduyla
Beni terhib eder; o fûshattan
Sıkılır sanki rûh-ı pûr-hazerim;
Sanki her dalga bir lisânla bana
Haykırır nâ-şinide bir ma'na,
Sanki leylin zılâl-i hâmûşu
Canlanır piş-i irtîfâbımda...
Ne mükedder mizâc-ı ahvel ki
En mülevven dem-i şebâbımda
Görerek boş hayât-ı pûr-cûşu
Beni gaafil yaşattı hilkatten,
Tuttu âvâre her saâdetten.
Şu hazin fîrat-ı garibemle
Ben seyyâha benzerim ki mehîb
Çölde şemsin şua-ı sûzânı
Yakarak gözlerinde elvânı,
Görmez artık selâmet imkânı;
O zaman her yanında bir boşluk
Duyarak, bir edâ-yı matemle
— Dest-i lerzânı piş-i çeşminde —
Oturup nîm-mürde vü zinde
Bir tecelliye muntazır, düşünür;
Bu tecellî, ki mevt-i hâildir,
Ona bir şi'r içinde serhoşluk
Vererek, neşve-i ümid ile pûr
Bir cihân gösterir ki muğsildir...
Âh ey gaflet, ey serâb-ı nasib,
Seni mümkün mü etmemek ta' kib!

YAŞAMIMIN SAYFALARINDAN

Bunu şırtım de söylüyor belki
Ben gerçekten çekinirim;
Gökyüzü mavi genişliğiyle,
Deniz şarkı söyleyen dalgaları ile,
Gece sınırsız gizleriyle
Beni korkutur, ürkütür; o genişlikten
Sıkılır sanki çekingen ruhum;
Sanki her dalga bir dille bana
Haykırır duyulmamış bir anlam,
Sanki suskun gölgeleri gecenin
Canlanır önünde korkumun...
Ne kederli ne şaşkın yaratılış ki
En renkli çağında gençliğimin
Cövrerek boş coşkulu yaşamı
Beni habersiz yaşatlı doğadan,
Uzak tuttu her mutluluktan.
Şu acıklı garip yaratılışımla ben
Bir gezgine benzerim ki
Kavurucu ışığı çölde güneşin
Yakarak gözlerinde renkleri,
Görmez artık bir kurtuluş umudu;
O zaman her yanında bir boşluk
Duyarak, yasal bir tavırla,
— Gözünün önünde titreyen eli —
Oturup yarı ölü yarı diri
Düşünür bekleyerek başına geleceği
Ki korkunç bir ölümdür bu;
Ona bir şiir içinde sarhoşluk vererek
Umut sevinciyle dolu
Bir dünya gösterir ki yanılır onu...
Ah ey yanılğı, ey yazgının aldatan görüntüsü,
Elde mi seni izlememek!..

TEFEKKÜR

Zamân olur ki, düşünmekten iltirâz ederim;
Müfekkireni o zaman nihale benzer ki,
Âlil ü ra'şe-nümâ şâh-şâr-ı bî-berki
Şikest olur kûçücük darbesiyle bir kanadın.
O gün, fasih u muakkad, bütün neşidelerini
Harâb-ı giryе birer levha-i teessürdür.

Bu gözyaşıyla silinmiş nukuş-ı hasretten
Bakıp çıkarmaya sa'y eylerim de bir ma'nâ,
Şu gafletimden edip sonra kendim istihyâ
Derim: "Zavallı! Hayâl-i muhâle aldandın;
Çıkar mı reng-i hakikat ukuus-ı hayretten?"
Bu söz bakılsa bir er müzec-i tefekkürdür...

Hayır, îâneti yoktur tefekkürün bunda,
Bütün şairlerinin rûhu bir tekeddûrdür
Ki, dem-be-dem duyarım kalb-i nâle-meşhûnda.

DÜŞÜNCE

Zaman olur ki düşünmekten sakınırım;
Düşüncem o zaman bir bitkiye benzer ki,
Onun hasta ve titrek yapraksız dalı
Bir kanadın küçücük dokunmasıyla kınılır.
O gün, açık veya kapalı bütün şiirlerim
Ağlamaktan bozulmuş birer üzüntü sayfasıdır.

Bu göz yaşıyla silinmiş özlem nakışlarımdan
Bakıp bir anlam çıkarmaya çalışırım,
Sonra şu düşüncesizliğimden kendim utanırım
Ve derim: "Zavalı! Boş bir hayale kapıldın;
Çıkar mı gerçeğin rengi şaşkınlığın
[yansıyışlarımdan?"
Bu söz bir bakıma bir düşünce örneğidir...

Hayır, yardımı yoktur düşüncenin bunda,
Bütün şiirlerimin ruhu bir kederlenmedir
Ki duyarım zaman zaman inleyen kalbimde.

GAYYÂ-Yİ VÜCÛD

Ba'zı, kurlarda gezerken görölür nefretle;
Bir çukur yerde birikmiş mütekeddir bir su,
Solucanlarla, sülüklerle, yılanlarla dolu.

Adacıklar gibi sathında yüzen ebr-i hevâm,
Sazların zıll-i kesifinde o bi-hadd, bi-nâm
Kaynaşan mahşer-i mûntin, acı bir haşyetle

Titretir kalbı, fakat kurtulamaz gözleriniz
Nazar etmekten o mir'ât-ı sem-âlûde yine,
Sizi bir câzibe almış gibidir pençesine.

Ruhunuzdan ne kadar gelse nîdâ-yi nefret
Oradan ayrılamaz dikkatiniz bir müddet,
Oradan dönmeye kuvvet bulamaz gözleriniz...

İşte bu gayyâ-yi vücûd, işte o zulmet, o bataklık;
Beşerin işte, pür-ümmîd ü heves, kıvranarak
Ka'r-ı târında şinâh ettiği girdâb-ı üfûl...

Rûh-ı sâfî şeb-i a'mâkına ettikçe nüzûl
Çırpınır gayz u teneffürle; fakat bi-ârâm
Edecektir bu nüzûlünde ebedlere devâm.

VÜCUT KUYUSU

Bazı kirlarda gezerken görülür tiksintiyle;
Bir çukur yerde birikmiş bulanık bir su,
Solucanlarla, sülûklerle, yılanlarla dolu.

Yüzünde adacıklar gibi yüzen bir böcek bulutu,
Sazların koyu gölgesinde o sınırsız, adsız
Kaynaşan kokunuş kalabalık, acı bir korku

İle titretir yüreği, ama kurtulamaz gözleriniz
Bakmaktan o zehir bulaşmış aynaya yine,
Sizi bir büyü almış gibidir pençesine.

Ruhunuzdan ne denli gelse de tiksinti sesi
Oradan ayrılamaz bir süre dikkatiniz,
Oradan ayrılmaya güç bulamaz gözleriniz...

İşte bu vücut kuyusu işte o karanlık, o bataklık;
İnsanın işte umut ve istekle kıvranarak
Karanlık çukurunda yüzdüğü ölüm burgacı...

Derinlikler gecesine indikçe onun temiz ruhu,
Çırpınır öfke ve iğrenişle; ama vermeden ara
Gidecektir bu inişinde hep sonsuzluklara.

YAĞMUR

Küçük, muttarıd, muhteriz darbeler
Kafeslerde, camlarda pür-ihizâz
Olur dembedem nevha-ger, nağme-sâz
Kafeslerde, camlarda pür-ihizâz
Küçük, muttarıd, muhteriz darbeler...

Sokaklarda seylâbeler ağlaşır,
Ufuk yaklaşır, yaklaşır, yaklaşır;

Bulutlar karardıkça zerrâta bir
Ağır, muhtazır dalgalanmak gelir;

Bürür bir soğuk gölge etrafı hep,
Nûmâyân olur gündüzün rısf-ı şeb.

Söner şimdî, manzûr olurken demin
Hayûlâsı karşımda bir âlemin.

Açılmaz ne bir yüz, ne bir pencere;
Bakıldıkça vahşet çöker yerlere.

Geçer boş sokaktan, hayalet gibi,
Şitâban ü pûşide-ser bir sabî;

O dem leyl-i yâdında, solgun, tebâh,
Sûrûr bir kadın bir ridâ-yı siyâh.

Saçaklarda kuşlar —hazındır bu pek!—
Susarlar, uzaktan ulur bir köpek.

Öter gûş-i rûhumda boş bir enin,
Boğuk bir tezâd-ı sükûn u tanin;

Küçük, pür-heves, gevherin katreler
Sokaklarda, damlarda pür-ihizâz
Olur muttasıl nevha-ger, nağme-sâz
Sokaklarda, damlarda pür-ihizâz
Küçük, pür-heves, gevherin katreler...

YAĞMUR

Küçük, düzenli, çekingen vuruşlar
Kafeslerde, camlarda titreşir, titreşir.
Zaman zaman ağıt yakar, türkü çağırırlar
Kafeslerde camlarda durmadan titreşir
Küçük, düzenli, çekingen vuruşlar...

Sokaklarda akan seller ağlaşır,
Ufuk yaklaşır, yaklaşır, yaklaşır;

Bulutlar karardıkça en küçük parçacıklara bir
Ağır, can çekişen dalgalanmak gelir;

Bürür bir soğuk gölge hep çevreyi,
Görür gözler gün ortasında yarı geceyi.

Söner şimdi görünürken demin,
Korkunç hayali karşımda bir evrenin.

Açılmaz ne bir yüz ne bir pencere;
Bakıldıkça ıssızlık çöker yerlere,

Geçer boş sokaktan gölge gibi,
Koşarak bir çocuk başı örtülü;

O an anılarımın gecesinde tükenmiş, solgun,
Sürür bir kara çarşafı bir kadın.

Saçaklarda kuşlar - acıklıdır bu peki-
Susarlar, uzaktan ulur bir köpek.

Öter ruhumun kulağında sesi boş bir iniltinin ,
Karşıtlığı bir çınlamanın ve boğuk bir sessizliğin;

Küçük, istekli, inciden damlalar
Sokaklarda, damlarda titreşir titreşir
Durmadan türkü çağırır, ağıt yakarlar
Sokaklarda damlarda titreşir titreşir
Küçük, istekli, inciden damlalar...

ZERRİŞTE

"Yaz aşkına dâir", dediniz... İşte: Çocukken
Gaayet afacan bir kedi sevdim ki elimden
Bir lâhza bırakmazdım; uyurken kucağında
Rûhumdaki şefkat

Hep üstüne ütrer; gece ba'zan yatağında
Birlikte uyurduk. Bırakıp mektebe gitsem
Dil-tengi-yi hasret

Mutlak beni dikkatsiz eder, "Hey, koca sersem!"
Tevbihi lokatlarla gürülderdî başımda.
Ben, âşık-ı şeydâ.

Her kahra tahammülle severdim... O yaşımda
Sevmekteki tē'sir ü teselliyi bilirdim,
Herkes gibi; hattâ

Ba'zan da sebepsizce olurdum müteellim...
Zerrîşte, bu ismiydi onun, sanki haber-dâr
Mahfî kederimden,

SIRMA

"Yaz aşkın üstüne." dediniz... İşte: Çocukken
Pek çok afacan bir kedi sevdim ki elimden
Bir an bırakmazdım; uyurken kucagımda
Ruhumdaki sevgi

Hep üstüne tırer; gece bazen yatağında
Birlikte uyurduk. Bırakıp okula gitsen
Onu özlememin sıkıntısı

Kuşkusuz beni dalgın eder, "Hey, koca sersem!"
Azarı tokatlarla gürülderdı başımda.
Ben, çılgın aşık,

Her acıya katlanır yine severdım... O yaşında
Sevmekteki duygulanmayı ve avunmayı bilirdim
Herkes gibi; hem de

Bazen de gereksizce üzülür, kederlenirdim...
Sırma, adıydı bu onun, sanki haberliydi
Gizli kederimden,

Yaltaklanır, atlar, sürünür, okşatır, okşar;
Tatyibime elbette o gün çâre bulurdu;
Lâkin üzerimden

Bir kerre o hüzn oldu mu zâil, kurulurdu;
"Sâyeimde bu neş'en!" demek ister gibi mağrûr;
Mağrûr u muhakkır,

Başlardı vefâsızlığa, ben, âciz ü meshûr,
Her türlü huzûzâtına, her keyfine tâbî;
Ba'zan mütehayyır,

Ba'zan mütehakkım; yine âciz, yine kaanî;
En şübhelî bir meylini görsem inanırdım,
Bî-çâreliğimden;

Hep tırmalanır, tırmalanır, tırmalanırdım!...
"Yaz aşkına dâir," dediniz.. İşte mısâlî:
Sevdiklerimin ben

Hepsinde bu tırnakları, hepsinde bu hâlî,
Hepsinde bu hırçın kedî simâsını gördüm...
Bir ömr-i cahimin bütün ezvâkını sürdüm!

Yaltaklanır, atlar, sürünür, okşatır, okşar;
Gönlümü hoş etmenin, elbette o gün bulurdu bir
[yolunu;

Arna üzerimden

Bir kere o üzüntü silinip gitti mi, kurulurdu:
"Sayemde bu sevincin!" demek ister gibi kibirli;
Kibirli ve saygısızca

Başlardı vefasızlığa, ben, güçsüz, büyülenmiş,
Her türlü zevklerine, her oyununa eğerek boyun;
Bazen şaşkın,

Bazen sertlenerek; yine güçsüz, yine kanmış;
En kuşkulu bir tavrını görsem inanırdım.
Çaresizliğimden;

Hep tırmalanır, tırmalanır, tırmalanırdım!...
"Yaz aşkın üstüne" dediniz... İşte örneği;
Sevdiklerimin ben

Hepsinde bu tırnakları, hepsinde bu hâli,
Hepsinde bu hırçın kedi yüzünü gördüm...
Bir cehennem yaşamının bütün zevklerini sürdüm!

SEN OLMASAN

Sen olmasan... Seni bir lâhza görmesem yâhûd,
Bilir misin ne olur?
Semâ, güneş ebediyyen kapansa, belki vücûd
Bu leyl-i serd ile bir çâre-yi teennûs arar,
Ve bulur;
Fakat o zulmete mûmkûn müdür alıstırmak
Bütün güneşle, semâlarla beslenen rûhu,
Bu rûh-ı mecrûhu?...

Sen olmasan... Seni bulmak hayâlî olsa muhâl,
Yaşar mıym dersin?
Söner ufûlüne bir lâhza kaail olsa hayâl;
Soğur, donar, kırılır senden ayrılınca nazar;
Ne hazin
Gelir hayât o zaman hem vücûda, hem rûha!
Yaşar mıyız seni kaybetsek âh ben, kalbim.
Bu kalb-i muztaribim?...

Sen olmasan... Bu samîmî bir i'tirâf işte:
Sen olmasan yaşamam.
Seninle râbitanız hoş bir i'tilâf işte;
Fakat bu râbita hâli mi rûhu ezmekten?...
Akşam
Gurûba karşı düşündüm sükun içinde bunu:
Fena değil sevişip ağlamak, fakat heyhât,
Bûkâya değse hayât!...

SEN OLMASAN

Sen olmasan, ya da bir an görmesem seni,

Bilir misin ne olur?

Güneş, gök hep kapansa, vücut belki

Bu soğuk gece ile bir uzlaşma yolu arar,

Ve bulur

Ama elde midir alıştırmak o karanlığa

Bütün güneşle, göklerle beslenen rûhu,

Bu yaralı rûhu?..

Sen olmasan... Seni bulmak hayalî var olmasa,

Yaşar mıyım dersin?

Hayal söner senin öldüğüne bir an inansa;

Soğur, donar, kırılır senden ayrılınca bakış;

O zaman

Ne üzücü gelir yaşam hem vücuda, hem rûha!

Yaşar mıyız seni kaybetsek, ah ben, kalbim,

Bu acı çeken kalbim?...

Sen olmasan... Bu içten bir açıklama işte.

Sen olmasan yaşamam.

Seninle bağlantımız hoş bir uzlaşma işte;

Ama bu bağlılık uzak mı ruhu ezmekten?...

Akşam

Güneşin baulşına karşı düşündüm sessizce bunu ben:

Kötü değil sevişip ağlamak ama heyhat,

Ağlamaya değse hayat!..

LA DANS SERPANTİN

Mahmûr u müzehher, mütelevvin, mütenevvir,
Bir fecr-i bahârî gibi zulmetler içinden
Reyyân-ı tebessûm doğuyor; şimdi muayyen
Bir şekl-i şehâbide melekler gibi tâir.

Derken mütegayyir,
Bin hey'ete birden giriyor, berk-ı hırâmı
Hatfeylıyor enzâr-ı heves-dâr-ı garâmı,

San'at sarı, mor, penbe, yeşil, kırmızı, mâi
Elvân-ı ziyâyyeye bir kudret-i cevân
Bahşeyleyerek: hepsi perîler gibi mahfî,
Mahfî ve sükûnetli adımlarla sitâbân,

Etrafını birden sarıyorlar; o, semavi
Bir tûde-i ezhâr-ı muhayyel gibi lerzân,
Lerzân ü perişan dönüyor... Bir şeh-i sâfi
Tenvir ediyor sanki bir âvîze-i raksân.

Ba'zan sönecekmiş, bitecekmiş gibi nâçar,
Meyyâl-i tefekkür, mütereddid, süzülürken
Bir darbe-i şeh-bâl ile bir hamlede, birden

Şeklinde bedîdâr,
Bin şî'r ile tehziz ediyor kalb ü hayâlî
Her cîlve-i nâzendesi, her cûnbûş-i bâlî.

YILAN DANSI

Yarı uykulu, ısıklı, çiçekli, renkli,
Bir bahar sabahı gibi karanlıklar içinden
Parlak bir gülümseyiş doğuyor; şimdi belli
Bir buluta benzeyen melekler gibi uçuyor,
Derken değişiyor birden,
Girip bin kılığa ve kamaşıyor
Salınıştaki şimşek, bakışlarını aşk tutkununun.

Sanat sarı, mor, pembe, yeşil, kırmızı, mavi
Işıklı renklere vererek bir dolaşım gücü;
Hepsi periler gibi gizli,
Gizli ve sessiz adımlarla koşuyor.

Birden sarıyorlar çevresini; o gök yüzündeki
Bir hayal çiçekleri yığını gibi titreyerek,
Titrek ve yorgun dönüyor... Anı bir geceyi
Sallanan bir avize aydınlatıyor sanki.

Bazen sönecekmiş, bitecekmiş gibi zayıf,
Düşünüyormuş gibi kararsız süzülürken
Bir kanat çırpışı ile bir alışıta, birden
Belirterek,
Titretiyor bin şirle kalbi ve hayali,
Onun her kanat oyunu, her nazlı cilvesi,

Ba'zan kocaman bir kelebektir ki müzehheb
Pervâz-ı hamûşânesi birlikte sürûkler
Enzâr-ı temâşânızı; ba'zan da mutarrâ
Bir zanbağa benzer ki degildir mutasavver

Bir mîslini görmek şu tabîatta; mükevkeb
Tirâje-nümâ... Hem bu güzelliikle berâber
Yapraklarının lerzîş-i mestinde hüveydâ
Bir çehre-i pûr-va'd-i emel, çehre-i dûber.

Ey sîhr-i nazar-perver-i san'at, mütenevvir
Bir fecr-i bahârî gibi zulmetler içinden
Doğdun, yine zulmetlere döndün; ebedîyyen
Fikrimde scher-hiz olacaktır sana dâir
Bir leyl-i serâir;

Bir leyl-i serâir ki bütün şûh u mülevven
Güllerle, güneşlerle, emellerle müzeyyen!...

Bazen yaldızlı, kocaman bir kelebeektir ki
Onun sessiz uçuşu birlikte sürükler
Sizin seyre dalmış bakışlarınızı: bazen de taze
Bir zambağa benzer ki düşünülemez

Bir benzerini görmek şu doğada: Yıldızlı gök kuşağı...
Hem bu güzelliikle birlikte
Görölür baygın titremesinde yapraklarının
Umut sözü veren yüzü, o güzel yüzü,

Ey sanatın gözü okşayan büyüsü
Doğdun bir bahar sabahı gibi karanlıklar içinden
Yine karanlıklara döndün;
Düşüncemde sonsuza değin seninle ilgili,
Bir gizler gecesi olacaktır sabahı getiren;
Bir gizler gecesi ki sevinçlerle, renklerle dolu bütün
Güllerle, güneşlerle, isteklerle bezenen!..

NÂDİM-İ HAYÂT

Makhûr-ı nedamet, nazarım yerlere ma'tûf,
Pirâmen-i aznımda hayâlât-ı siyeh-per;
Ma'nalı tebessümlere ma'rûz u mûkedder,
Ma'nalı sûâlât ile her hatvede mevkuuf;
Âvâre, dolaşmaktayım eb'âd-ı hayâtı.

Yıllarca taharri der-i mesdûd-ı necâtı,
Yıllarca metâible mesâible dövüşmek,
Gezmek bu dikenlikte girân-bâr-ı sefâlet,
Mesmûm, acı bir zehr ile mesmûm... Nihâyet
Bir gül koparıp koklamadan toprağa düşmek!

Ben böyle mi sandım seni, ey ömr'i gam-âlûd?
Bir telhi-i nefretle gönül, nâdim-i bi-sûd,
Takdîs ediyor sâye-i kahrında memâtı!

YAŞADIĞINA PIŞMAN

Pişmanlıkla ezik bakışım yerlere eğik,
Yolumun önünde kara kanatlı hayaller;
Anlamlı gülümsemeler karşısında üzülerек,
Anlamlı sorularla her adımda durdurularак;
Dolaşmaktayım yaşamın boyutlarını aylak aylak.

Yıllarca aramak kurtuluşun kapalı kapısını,
Yıllarca kötülükler, güçlüklerle döğüşmek,
Gezmek bu dikenlikte ağır yükü altında yoksulluğun,
Zehirli, acı bir zehirle zehirlenerek... Sonunda
Bir gül koparıp koklamadan toprağa düşmek!

Ey üzüntülü ömür, ben böyle mi sandım seni?
Yaşadığına üzülen gönül bir tiksinti acılığı ile,
Kutsuyor çilesinin gölgesinde ölümü!

BİR MERSİYE

Hepsi, en bî-vefâ emellerden
En samîmî tahayyülâta kadar,
Hepsi kalbimde şimdi bir medfen,
Bir penâh-ı sükûn u hasret arar.

Hep o ma'sûkalar tûrâb oldu;
Gençliğin ravza-ı hayâlinden
Pür-heves toplamıştım onları ben;
O gül-istan bütün serâb oldu.

Hepsinin cânışın-ı hicrânı
Şimdi ber-tûde zulmet-i makber;
Ah olaydı yaşatmak imkânı
Geçen ikbâl-i ömrü... Yok, muğber,

Ben o rûyâ-yı şevke muğberim;
İstemem, gülmesin o çehre bana,
Müteverrim lîkaa-yı istihzâ,
Onu gördükçe artıyor kederim.

Onda bir şîve-i tahakkûm var:
"Sen, diyor, sen benim esirimsin;
"Yaşıyorsun benimle, benden umar
"Nefha-i inbîsâtı her nefesin..."

BİR AĞIT

Hepsi en vefasız umutlardan,
En içten hayallere kadar,
Hepsi kalbimde şimdi bir mezar,
Bir sessizlik ve özlem sığınağı arar.

Hep o sevgililer toprak oldu;
Gençliğin hayal bahçesinden
Büyük bir istekle toplamışım onları ben;
O gül bahçesi bütün hayal oldu.

Hepsinin ayrılık acısının yeri
Bir yığın mezar karanlığı şimdi;
Ah yaşatmak elden gelseydi
Ömrün geçen mutluluğunu... Yok kûskünüm,

Kûskünüm ben o sevinçli rüyaya;
İstemem gülmesini o yüzün bana,
O hastalıklı o alaycı yüzün,
Onu gördükçe artıyor üzüntüm,

Baskıcı bir söyleyiş var onda:
"Sen diyor, sen benim kulumsun;
"Yaşıyorsun benimle, benden ummakta
Bir rahatlama genişlemesi her solugun..."

Her nefes, böyle her nefes duyarım
Bu muhakkir sadâyı maziden...
Var hayâtımda bir tasarruf eden;
Var ki ben pençesinde muztarım.

Hani âguş-i l'timâdında
Üç gün evvel gülün ümid-i lâîf?
O da mahvoldu; şimdi yâdında
Kalan efsürde bir sehâb-ı kesif.

İşte en sonra sen de eksildin,
Sen de gittin, senin de arkandan
Ağladım, ağladım; fakat insan
Ağlamaktan da korkuyor... 'Miskin'

Âh sen, sen ki zir-i bâlînde
Bir yeşil köy hayâtı sakladın;
Şi'rîmin nuhbe-i meâlînde
Sen, bütün salvetinle sen vardın.

Ne ser-âzâde ömr-i sâfiydi
Geçecek gölgesinde çamlarının;
Sende kalmıştı mûnfaîl, kîrgın,
Muztarîb gönlümün son ümmidi.

Sen de gittin; senin de arkandan
Ağladım, ağladım, harâb oldum...
Ne olurdu, gunûde-i nisyân,
Geçebilseydi bî-emel bir ân,
Diyebilseydım: "Ooh, kurtuldum!"

Her soluk böyle her solukta duyarım
Bu aşağılayan sesi geçmiştin...
Biri var yaşamımda beni yönlendiren;
Var ki pençesinde güçsüz kalırım.

Hani benim güvenli kucagında
Üç gün önce gülen güzel umut?
O da yok oldu şimdi anımda
Kalan donuk, yoğun bir bulut.

İşte en sonra sen de eksildin,
Sen de gittin, senin de arkandan
Ağladım, ağladım; ama insan
Ağlamaktan da korkuyor... Miskin!

Ah sen, sen ki altında kanadının
Bir yeşil köy yaşantısı sakladın;
En seçkin anlamında şirimin
Sen bütün temizliğinde, sen vardın.

Ne özgür, tertemiz bir ömürdü bu
Geçecek gölgesinde çamlarının;
Sende kalmıştı gücenik, kurgın,
Üzgün gönlümün son umudu.

Sen de gittin senin de arkandan
Ağladım, ağladım, yıkılıp kaldım...
Ne olurdu, uykuya dalmış unutuş,
Tutkusuz geçebilseydi bir an,
Diyebilseydim: "Ooh, kurtuldum!"

MÂİ DENİZ

Sâf u râkîd... Han! akşamki tagayyür, heyecân?
Bir çocuk rûhu kadar pür-nısyân,
Bir çocuk rûhu kadar şimdi münevver, lekesiz,
Uyuyor mâi deniz.

Ben bütün bir gecelik cûşîş-i ahzânımla,
O hayâlât-ı perişanımla
Müteşekki, lâlm,
Karşıdan safvet-i mahmûrunu seyretmedeyim...

Yok, bulandırmasın âlûde-i zulmet bu nazar
Rûh-ı ma'sûmunu, ey mâi deniz;
Ah, lâkin ne zarar;
Ben bu gözlerle mükedder, âcız,
Sana baktıkça teselli bulurum, aldanırım;
Mâi bir göz elem-i kalbime ağlar sanırım...

MAVİ DENİZ

An ve durgun... Hani akşamki değişim, heyecan?
Bir çocuk ruhu kadar unutkan,
Bir çocuk ruhu kadar şimdi aydınlık, lekesiz,
Uyuyor mavi deniz.

Ben bütün bir gecelik coşan dertlerimle,
O dağınık hayallerimle
Yakınarak, kınayarak,
Karşıdan uykulu duruluğuna bakınadayım senin...

Yok, bulandırmasın bu karamsar bakışı gözlerimin
O çocuk ruhunu, ey mavi deniz;
Ah ama ne zarar;
Ben bu gözlerle üzgün, güçsüz,
Sana baktıkça avunur, aldanırım;
Mavi bir göz kalp acıma ağlar sanırım...

HALÛK'UN BAYRAMI

Baban diyor ki: "Meserret çocukların, yalnız
Çocukların payıdır! Ey güzel çocuk, dinle;

Fakat sevincinle

Neler düşündürüyorsun, bilir misin?.. Babasız,
Ümitsiz... ne kadar yavrucukların şimdi
Sıyâh-ı mâteme benzer terâne-i tydi!

Çıkar o süsleri artık, sevindiğin yetişir;
Çıkar, biraz da şu öksüz glyinsin, eğlenstin;

Biraz güzellenstin

Şu rû-yı zerd-i sefâlet... Evet, meserrettir
Çocukların payı; lâkin senin sevincinle,
Sevinmiyor şu yetim, ağlıyor... Halûk, dinle!

HALÜK'UN BAYRAMI

Baban diyor ki: "Sevinmek çocukların, yalnız
Çocukların payıdır! Ey güzel çocuk, dinle;

Ama sevincinle

Neler düşündürüyorsun, bilir mısın? Babasız,
Umutsuz, ne kadar yavrucukların şimdi
Yaslı bağrıışlarına benzer bayram şarkıları!

Çıkar o sūsleri artık, sevindiğin yetiştir;
Çıkar, biraz da şu öksüz giyinsin, eğlensin;
Biraz güzellensin

Yoksulluğun şu sarı yüzü... Evet, neşcedir
Çocukların payı; ama senin sevincinle,
Sevinmiyor şu öksüz, ağlıyor... Halük dinle!

İNANMAK İHTİYÂCI

Bütün boşluk: Zemin boş, âsümân boş, kalb ü vicdan
[boş:

Tutunmak isterim, bir nokta yok piş-i hasârında.
Bütün boşluk: Döner bir hiç-i mühtiş civârında;
Döner beynim beraber; ihtiyarım, sanki bir ser-hoş.
Düşer, lagzide-pâ sāha-ı ümmide bir kerre...
Bu yalnızlık, bu bir gurbet ki benzer gurbet-i kabre;
İnanmak... İşte bir āguş-ı rûhânî o gurbette.

Karanlık: Her taraf, her şey karanlık, bir hazine
[yeldâ!

Karanlık: fehmi ü dâniş, akl ü istihrac hep muzlîm;
Bütün rûhumda mûz'ic bir cemâdiyyet olur nâim,
Kesâfetten ibâret bir tecelli arzeder eşyâ.
Hakikat zâhîr olmaz dide-i idrâke bir zerre...
Bu vehm-âlûd bir zulmet ki benzer zulmet-i kabre;
İnanmak... İşte bir şeh-râh-ı nûrânî o zulmette.

İNANMAK GEREKSİNİMİ

Bütün boşluk: Yer ve gök boş, kalp ve vicdan boş;

Tutunmak isterim, bir nokta yok yıkıntılarımin
[önünde.

Bütün boşluk: Korkunç bir yokluk döner çevremde;

Döner beynim birlikte; sanki istencim sarhoş.

Düşer, sürçüp ayağını umut alanına bir kere...

Bu yalnızlık, bu bir gurbet ki benzer mezar

[yalnızlığına;

İnanmak... İşte ruhsal bir kucak o gurbette,

Karanlık: Her yan, herşey karanlık, bir acıklı gece!

Karanlık: zekâ ve bilgi, akıl ve görüş hep karanlık;

Bütün ruhumda uyur sıkıcı bir cansızlık,

Yoğunluktan oluşmuş bir görünüm sunar eşya,

Gerçek görünmez algının gözüne bir parça...

Bu korkulu bir karanlık ki benzer mezar karanlığına;

İnanmak... İşte geniş, ışıklı bir yoldur bu karanlıkta.

SABAH EZÂNINDA

Allâh-ü Ekber... Allâh-ü ekber...
Bir samt-ı ulvî: Gûya tabiat
Hâmûş hâmuş eyler ibâdet.

Allâh-ü ekber... Allâh-ü ekber...
Bir samt-ı nâlân: Gûya avalim
Pinhân ü peydâ, nevvâr ü muzlîm;
Etmekte zıkr-ı Hallâk'ı dâim.

Allâh-ü ekber... Allâh-ü ekber...
Bir samt-ı ulvî: Kalb-i tabiat,
Bir samt-ı nâlân; Rûh-ı avâlim,
Etmekte zıkr-ı Hallâk'ı dâim,
Etmekte ra'sân ra'sân ibâdet.

SABAH EZANINDA

Tannı uludur... Tannı uludur...
Bir yüce sessizlik: Sanki doğa
Sessiz sessiz etmekte dua.

Tannı uludur... Tannı uludur...
İnleyen bir sessizlik: Sanki dünya
Aydınlık, karanlık, kapalı, açık,
Anmakta adını her an Tanrı'nın.

Tannı uludur... Tannı uludur...
Bir yüce sessizlik: Kalbi doğanın
Bir inleyen sessizlik: Ruhu dünyanın
Anmakta adını her an Tanrı'nın
Titreye titreye etmekte dua.

ASKER GEÇERKEN

Nakkaare önünde, bir müteharrik cebel gibi
Geçmekte zi-vekaar u tarab mevkib-i zafer;
Sancak, o reng-i âl ile fecr-i ezel gibi
Fark-ı mehabetinde saçar mevce mevce fer.

Herkes, büyük küçük, birikir reh-güzânına
Bir incizâb-ı rûh ile, pür-şevk u ihtiram
Gözler dalar güzârîş-i salvet-medârına.
İsâr eder kudûmuna her nazra bir selâm.

Durmaz yürür ketîbe-i rahşân-ı mefharet;
Her lahza bir nûmâyiş-i handân-ı mefharet
Yüzlerde, süngülerde, kılıçlarda berk urur.

Kalmaz günûde geçtiği yerlerde hiss-i şân;
Ba'zan durur selâmma bir kışla, nagehan
Bir seyf-i âmirâne parıldar: — Selâm dur!

ASKER GEÇERKEN

Davul önde yürüyen bir dağ gibi, ulu
Geçmekte zafer alayı onurlu, coşkulu;
Sonsuz bir şafak gibi al rengiyle sancak
Seçkin görkemiyle saçar dalga dalga ışık.

Herkes büyük küçük bırıkr geçtiği yola
Bir ruh yakınlığıyla, kıvançla, saygıyla
Dalar gözler onun güç kaynağı geçişine,
Her bakış selâm verir onun gelişine,

Durmaz yürür onurlanmanın parlak ordusu;
Her an onur duymanın sevinçli bir gösterisi
Yüzlerde, süngülerde, kılıçlarda yıldırım vurur.

Uyumuş kalmaz geçtiği yerlerde şân duygusu;
Bazen bir kışla selâma durur ve birden
Emreden bir kılıç parıldar — Selam dur!

KILIÇ

Çekiç altında muhakkar ezilir günlerce
Bir çelik parçası bir tig-i mehib olmak için;
Sonra yatmakta geçer ömrü niyâmında bütün,
Ne hazin işkence!

O çelik parçası bir gün bir ehemmiyet alır;
Koca bir kavmin olur hâris-i istiklâlî;
Koca bir memleketin ırzı, hayâtı, malı
Ona vâbeste kalır.

O zaman, ey ebedî hâmi-i şân-ı akvâm,
O zaman sen yed-i kahrâr-ı hamîyyette ayân
Olarak ehl-i teâdiye verirsin hüsrân;
O zaman en nâ-kâm

Kalbe şevkinle gelir neş'eli bir hiss-i îelâh;
Sana baktıkça fahûrâne parıldar gözler
Sana ey seyf-i mücellâ, sana ey berk-i zafer,
Sana ey şanlı silâh!

KILIÇ

Çekiç altında aşağılanır, ezilir günlerce
Bir çelik parçası korkunç bir kılıç olmak için;
Sonra yatmakla geçer ömrü kınında bütün,
Ne ağır işkence!

O çelik parçası bir gün bir önem kazanır;
Olur koca bir ulusun bağımsızlığının koruyucusu;
Koca bir memleketin malı, yaşamı, namusu
Ona bağlı kalır.

O zaman ey sonsuza dek ulusların şanının koruyucusu,
O zaman sen güçlü elinde vatan sevgisinin
Göründü düşmanlıkların sarsarsın güvenini;
O zaman en yoksun

Kalbe coşkunla gelir sevinç duygusu kurtuluşun;
Sana baktıkça övgüyle parıldar gözler
Sana ey parlak kılıç, ey parlayan zafer şimşegi sana,
Sana ey şanlı silâh!

KOCAMAN SÂ'ATE:

Her sâniye bir hatve-i raksıyyene pârnâl
Ulu bir sâhâ-i ârnâl;
Cebhende uyur ızleri pür-hâıura, yorgun,
Hiç beklemeyen, hep yürüyen pâ-yı şüünün.

Eyler ki engüşî-i dürüştün bize îrnâ
Âtıde, o gayyâ-yi serâırde müheyyâ
Girdâb-ı tebâhiye düşen seyl-i revânı,
Bütün, a'mâr-ı cihanı.

İnler, çıkıyorrnuş gibi a'mâk-ı zeminden,
Her sâ'atı bir harhare-i muhtazırânen;
Vakıf mı için saydıgın ekdâr-ı hayâta?

Her çınlayışın bir acı, bir sadme-i me'sûm,
Yalnız biri, son darbe teselli, o da ma'dûm:
Bin mâteme bir sûr, o da peyveste memata.

KOCAMAN SAATE

Her saniye çığnenir altında sarkaçlı bir adımın
Bir büyük umutlar alanı;
Uyur altında anılarla dolu izleri, yorgun,
Hiç beklenmeyen, hep yürüyen ayağı olayların.

Bize gösterir senin sert parmağın
Gelecekte, o gizler kuyusunda hazır
Ölüm burgacına akıp düşen seli,
Ve bütün yaşantılarını dünyanın.

İnler yerin altından çıkıyormuş gibi,
Her saatlı bir can çekişme sesi,
Haberli mi için saydığın kaygılarından yaşamın?

Bir acı, bir uğursuz çalıştır, her çınlayışın,
Yalnız biri, son vuruş, avutur, yoktur o da!
Bin yasa bir sevinç, o da ölümle yan yana.

SABÂH OLURSA...

Bu memlekette de bir gün sabah olursa, Halûk,
Eğer bu memleketin sislenen şu nâsiye-i
Mukadderatı kavi bir cilt, kavi, muhyi
Bu ihtizâz-ı temasıyla silkinip şu donuk,
Şu paslı çehre-i millet biraz gülerse... — O gün
Ben ölmemiş bile olsam, hayâta pek ölgün
Bir irtibatım olur şübhesiz; — O gün benden
Ümidi kes, beni kötrüm ve boş muhittimde
Merâretimle unut; çünkü leng ü pejmürde
Nazarlarım seni mâziye çekmek ister; sen
Bütün hüviyyet ü uzviyyetle âtisîn.
Terennüm eyliyor el'an kulaklarında sesin!

Evet, sabâh olacaktır, sabâh olur, geceler
Tulû-ı haşre kadar sürmez; âkubet bu semâ,
Bu mâl gök size bir gün acır; melûl olma.
Hayata neş'e güneştir, melâl içinde beşer,
Çürür bizim gibi... Siz, ey fezâ-yı ferdânın
Kûçük güneşleri, artık birer birer uyanın!
Ufukların ebedî iştîyâkı var nûra.
Tenevvür... Asrımızın işte rûh-ı âmâlî;
Silin bulutları, silkin zilâl-i ehvâlî,
Ziyâ içinde koşun bir halâs-ı meşkûra.
Ümidimiz bu; ölürsek biz, yaşar mutlak
Vatan sizinle şu zindan karanlığından uzak!

SABAH OLURSA

Bu memlekette de bir gün sabah olursa, Halûk,
Eğer bu memleketin sislenen şu alın yazısı
Güçlü bir elin, güçlü, canlandırıcı
Bir dokunuşuyla titreyerek silkinip şu donuk,
Şu pash yüzü milletin biraz gülerse... — O gün
Ben ölmemiş bile olsam, hayata pek ölgün
Bir bağlantım olur kuşkusuz: — O gün benden
Umudu kes, beni kötürüm ve boş çevremde
Acılarını unut: çünkü aksak ve hasta
Bakışlarım çekmek ister seni Geçmişe; sen
Bütün benliğin ve varlığınla Geleceksin:
Şakırmaktadır hâlâ kulaklarımda sesin!

Evet, sabah olacaktır, sabah olur, geceler
Sürmez kıyamete dek; sonunda bu gök,
Bu mavi gök size bir gün acır; üzüntü duyma,
Neşe güneştir yaşam için, üzüntü içinde insan,
Çürür bizim gibi... Siz, ey Geleceğin göğünün
Küçük güneşleri, artık birer birer uyanın!
Sonsuz özlemi var ışığa ufukların.
Aydınlanma... İşte umutlarının ruhu yüzyılımızın;
Silin bulutları, silin gölgelerini korkuların,
Işık içinde mutlu bir özgürlüğe doğru koşmak,
Budur umudumuz: Ölürsek biz, yaşar kesin olarak
Vatan sizinle şu zindan karanlığından uzak!

HEMŞİREM İÇİN

—Nineme—

Biz çocuktuk, seni defneylediler
Bî-vefâ kumlara bî-kayd eller,
O zamandan beri, müştak u zebûn,
Ne zaman Kibleye dönsem dîl-hûn,
Seni bir mafhede pûyân görürüm;
Sonra kumlarda perişân görürüm.
Bir diken belki delil-i kabrin,
Devcler belki ziyâretçilerin;

Kim bilir, belki de, pâ-mâl-ı gubâr,
Ne diken var, ne ziyâret, ne mezâr;
Ne de sen... Bense bugün derdinle
Seni inletmeye geldim, dînle.

Dinle her nerde isen, her ne isen:
Toz, bulut, rûh, melek, taş ya da diken;
Bunların hepsini giryân edecek
Bir cinâyet ki... Cinâyet, gerçek!
Bir cinâyet ki kavânin, edyân
Koymamış ismini; lâkin vîcdân,
O büyük hâkım, o kânûn-ı mübin
Veriyor hükmünü: La'net, nefrin!

Bu lânetiyle fakat muzlarıb mı vîcdânın?
Sorun fazileti tahkîr eden esâfilden,
Sorun tabî'atı terzîl eden erâzilden;
Bu lâ'netiyle, evet, muztarîb mi vîcdânın?
Sorun şu ismeti tesmîn eden o kaatilden.

KIZ KARDEŞİM İÇİN

—Anneme—

Biz çocukluk seni gömdüler
Vefasız kumlara ilgisiz eller;
O zamandan beri güçsüz ve özlemle
Ne zaman kibleye dönsem kırık gönlümle,
Seni bir deve sırtında gidiyorken görürüm;
Sonra kumlarda şaşkın görürüm,
Bir diken belki işareti mezar yerinin
Develer belki ziyaretçilerin;

Kimbilir, belki de, altında tozların, .
Ne diken var ne gelen var ne de mezarın;
Ne de sen... Bense bu gün derdimle
Seni ağlatmaya geldim, dinle.

Dinle her nerde isen, her ne isen;
Toz, bulut, ruh, melek, taş ya da diken;
Bunların hepsini ağlatıp, inletecek
Bir cinayet ki... Cinayet gerçek!
Bir cinayet ki dinler, yasalar
Koymamış adını; ama vicdan.
O büyük yargıç, o belli yasa
Veriyor yargısını: İlenç, beddua!

Bu ilenmesiyle ama sızlıyor mu vicdanın?
Sorun erdemi aşağılayan alçaklardan.
Sorun doğayı karalayan utanmazlardan;
Bu ilenmesiyle evet sızlıyor mu vicdanın?
Sorun şu temizliği zehirleyen o caniden.

Zavallı kardeşim! İnsan tasavvur ettikçe
Sonunda toprak olan sergüzeşt-i mü'limini,
Şu on sekiz senelik dehşet-i mezâhinini,
Tahammül etmiyor... Artık bu böyle gittikçe
İçim zehirlenecek yâd edip mekârımını.

Koşardı piş-i mehâsinde dâ'imâ hevesin,
Küçüklüğünde henüz mâ'il-i fezâ'ildin,
Ulûvv-i kalbe, ulûvv-i hayâle naildin...
En ibtidâ bana telkin-i şî'r eden sensin;
Çocukluğunda beraber zarîf ve âkildin.

Zarîf ve âkil idin, düşmesen bu â'ileye,
Kalırdı belki kadınlıkta bir büyük yâdin,
Yaşardı belki onun gölgesinde ahfâdin.
Sen inmedin, seni indirdiler o mezbeleğe;
Sen ölmedin, seni öldürdüler, zavallı kadın!

Öldürdüler... Bu hem de bugün, şimdî olmadı;
Çoktan gömüldü hüsn-i şebâbın, zarâfetin,
Kalbîn, kadınlığın, şerefîn, istirahatın.
Bir ân didiklemekten o hâ'in yorulmadı,
Bittin çamurlu tırnağı altında gızzatın!

Tırnak, çamur, tokat... Bu senin kısmetin değil
Ey ismet-i mübâreke, ey hüsn-i zi-hicâb,
Ey hande-i tulû'-ı hayâ, bîkr-i gül-nikaab...
Tırnak, çamur, tokat... Sonu bir ömr-i mübtehil
Tırnak, çamur, tokat... Sonu mahv-ı ebed. türâb!

Elbet değil nasibî mezellet kadınlığın,
Elbet değil meleklüğün ümmîdi zulmü ü şer.
Elbet sefil olursa kadın, alçalır beşer;
Lâkin bugün hep onlara â'id yığın yığın
Endişeler, kederler, eziyetler, ıgneler!

Zavallı kardeşim! İnsan, düşündükçe
Sonunda toprak olan acı serüvenini,
Şu on sekiz yıllık çektiklerinin derecesini,
Dayanmıyor... Ama bu böyle gittikçe
İçim zehirlenecek anıp iyiliklerini.

Her zaman güzelliğinin önünde koşardın,
Henüz küçüklüğünde erdemlere eğilimli idin.
Kalp yüksekliğine, hayal yüksekliğine ulaşmıştın...
Bana şiiri aşıl原因 en önce sensin;
Çocukluğunda bile ince ve akıllıydın.

İnce ve akıllıydın, düşmesen bu aileye,
Kalırdı belki kadınlıkta büyük bir anın,
Yaşardı belki onun gölgesinde torunların.
Sen inmedin seni indirdiler o çöplüğe;
Sen ölmedin, seni öldürdüler, zavallı kadın!

Öldürdüler... Bu hem de bu gün, şimdi olmadı;
Çoktan gömüldü gençliğinin güzelliği, inceliği,
Yüreğinin, kadınlığının, onurun, dirliğinin,
Seni bir an didiklemekten o hayın yorulmadı,
Bittin çamurlu tırnağı altında ilkelliğinin!

Tırnak, çamur, tokat... Senin payın değil ağlamak
Ey güzel çocukluk, ey utangaç güzellik,
Ey utanışın gülüşü, gül peçeli kız oğlan kızlık...
Tırnak, çamur, tokat... Sonu yalvaran, yakaran bir
yaşamak;
Tırnak, çamur, tokat... Sonu yok olup gidiş, toprak!

Elbet aşağılanmak hakkı değil kadınlığının,
Elbet değil melekliğinin umudu, kötülük ve zorbalık,
Elbet yoksul olursa kadın alçalır insanlık;
Ama bu gün onların hep yığın yığın
Kaygılar, kederler, çileler, ılgıneler!

Bî-çâre kardeşim, ezilip bittin, öyle mi?
En sonra ezdüler seni, öldürdüler seni.
Ben yıkmak istedim, yapılırken bu medfeni,
Lâkin hatâ bırakmadı: Muzlim, cehennemî
Bir kuvvetin elinde müzehher fakat deni

Bir kabır olan muhitine gördüm nüzulünü;
Cebri, sürûklenir gibi indin adım adım!
Arkanda ben bu hâle, bilirler, çok ağladım.
Kaldındı bir ufukta ki hattâ ufûlünü
İslak nazarlarımla uzaktan selâmladım.

Bilmem ki şimdi hangi tecelline ağlasak;
Bir taze mahvolup gidivermek, bu bir keder;
Mahvolmanın sebepleri hep ayrı darbeler;
Lâkin bu tâzenin ebedî aşka müstahak
Bir kalb iken ezilmesi... Mahvolmadan beter!

Ba'zan felâketin de olurmuş hayırlısı:
Kurtuldun işte lâhzada bin kerre ölmeden.
Öldürdüler fakat... Beni yalnız bu titreten;
Ölmek değil, bu öldürölüş en kahırlısı;
Çeküklerinle muztarıbtım en ziyâde ben!

Nâminla, ey vücûdunu tezhlî eden sefil,
Kaldır taşından olsun o jeng-i hacâleti;
Gölgen karartacak bu cebî-i şehâdeti...
Ey karha-i hayâtı olan mel'anet, çekil,
Toprakta bâri inlemesin rûh-i ismeti!

Siz toplanın başında bu na'ş-ı mükerremin,
Siz, ey kadınlığın ebedî ıstikâları,
Ey za'f u zilletin mütevahhiş bükâları;
Siz toplanın ve ağlaşalım... Siz, bu mâtemin
En doğru, en yakın, en asil âşinâları!

Zavallı kardeşim, ezilip gittin öyle mi?
En sonra ezdiler seni, öldürdüler seni.
Ben yıkmak istedim yapılırken bu mezarı,
Ama yanılğı bırakmadı; karanlık, cehennem gibi
Bir gücün elinde çiçekli ama aşağılık

Bir mezar olan çevrene gördüm inşisini;
Zorla, sürüklenir gibi indin adım adım!
Arkanda ben bu duruma bilirler çok ağladım.
Kaldındı bir ufukta ki üstelik batıp gidişini
Islak bakışlarımla uzaktan selâmladım.

Bilmem ki şimdi hangi durumuna ağlasak;
Gencecik yok olup gidi vermek, bu bir keder;
Yok olmanın nedenleri hep ayrı çileler;
Yalnız bu tazenin sonsuz sevgiye lâyık
Bir kalp iken ezilmesi... Yok olmaktan da beter!

Bazen felâketin de olurmuş hayırlısı:
Kurtuldun işle bir anda bin kez ölmeden,
Öldürdüler ama... Beni yalnız bu titreten:
Ölmek değil, bu öldürölüş en acısı;
Çektiklerine üzülüyorum en çok ben!

Adınla, ey onun varlığını alçaltan sefil,
Kaldır taşından olsun o utanç pasını;
Gölgen karartacak bu şehitliğin alnını...
Ey onun yaşamının yarası olan kötölük, çekil,
Toprakta olsun inlemesin temiz ruhu!

Siz toplanın başında bu saygıdeğer ölünün,
Siz, ey kadınlığın sonsuz yakınıları,
Ey güçsüzlüğün, alçalışın korkak göz yaşları;
Siz toplanın ve ağlaşalım... Siz, bu büyük üzüntünün
En doğru, en yakın, en soylu tanışları!

Sarmış yine âfâkı bir dūd-ı muannid,
 Bir zulmet-i beyzâ ki peyâpey mütezâyd.
 Tazyîkının altında silinmiş gibi eşbâh,
 Bir tozlu kesâfetten ibaret bütûn elvâh;
 Bir tozlu ve heybetli kesâfet ki nazarlar
 Dikkatle nûfûz eyleyemez gavrine, korkar!
 Lâkin sana lâıyk bu derin sût-re-i muzlîm,
 Lâıyk bu tesettür sana, ey sahn-ı mezâlim!
 Ey sahn-ı mezâlim... Evet, ey sahne-i garrâ,
 Ey sahne-i zî-şâ'saa-i hâile-pirâ!
 Ey şâ'saanın, kevkebenin mehdi, mezârı;
 Şarkın ezeli hâkime-i cazibe-dân:
 Ey kanlı muhabbetleri bi-lerziş-i nefret
 Perverde eden sine-i meshûf-i sefâhet;
 Ey Marmara'nın mâi der-âguuşu içinde
 Ölmüş gibi dalgın uyıyan tûde-i zinde;
 Ey köhne Bizans, ey koca fertût-ı müsahhir,
 Ey bin kocadan arta kalan bîve-i bakır;
 Hüsnünde henüz tâzelîğin sihri hüveydâ,
 Hâlâ tütirer üstüne enzâr-ı temâşa.
 Hâricden, uzaktan açılan gözlere süzgün
 Çeşmân-ı kebûdunla ne münis görünürsün!
 Münis, fakat en kirlî kadınlar gibi münis:
 Üstünde coşan giryelerin hepsine bi-his.
 Te'sis olunurken daha, bir dest-i hıyânet
 Bünyânına katmış gibi zehr-âbe-i lânet!
 Hep levs-i riyâ dalgalanır zerrelinde,
 Bir zerre-i safvet bulamazsın içlerinde.
 Hep levs-i riyâ, levs-i hased, levs-i teneffu';
 Yalnız bu... ve yalnız bunu ümmid-i tereffu'.
 Milyonla barındırdığın ecsâd arasından
 Kaç nâsiye vardır çıkacak pâk ü dirahşan?

Sarmış yine her ufkunu inatçı bir duman,
 Bir ak karanlık ki gittikçe çoğalan.
 Ağırlığının altında sılınmış gibi her şey,
 Bir tozlu yoğunluktan oluşmuş her yüzey;
 Bir tozlu ve korkulu yoğunluk ki bakışlar
 Dikkatle sızamaz derinliğine, korkar!
 Lâkin sana lâayık bu kalın kapkara örtü,
 Evet uygun sana bu kapanma, ey acımasız görüntü!
 Ey işkenceler sahnesi, Evet ey yaldızlı sahne,
 Ey acıları süsleyen gözalcı sahne!
 Ey parlaklığın, gösterişin beşığı, mezarı;
 Doğunun ve bütün zamanların en alımlı sultanı;
 Ey kanlı sevgileri tiksiniş ürpirmeden
 Zevk düşkünü göğsünde besleyip büyüten sen;
 Ey mavi kucağı içinde Marınara'nın
 Ölmüş gibi dalgın uyuyan canlı yığın;
 Ey köhne Bizans, ey lunak büyücü, koca İstanbul,
 Ey bin kocadan arta kalan kız oğlan kız dul;
 Henüz tazeliğin çekiciliği parıldar yüzünde,
 Hâlâ hayran bakışlar titrer üzerinde.
 Dışardan, uzaktan açılan gözlerle süzğün
 Masmavi gözleriyle ne yakın, ne sıcak görünürsün!
 Sıcak, fakat en kirlî kadınlar gibi sıcak,
 Üstünde coşan göz yaşlarının hepsine ilgisiz, uzak.
 Temeli atılırken daha, bir hayınlığın eli
 Katmış gibi harcına kötülüğün zehrini!
 Hep iki yüzlülük kırı dalgaları her parçacığında,
 Bir parça temizlik bulamazsın arasında.
 Hep yalancılık kırı, kuskançlık ve çıkarıcılık kırı:
 Yalnız bu... ve yalnız bunu çoğaltma özlemi.
 Milyonla barındırdığın cesetler arasından
 Kaç alın vardır çıkacak ak ve pak olan?

Örtün, evet, ey hâile... Örtün, evet, ey şehir;
Örtün ve müebbed uyu, ey fâcîre-i dehr!..

Ey debdebeler, tantanalar, şanlar, alaylar;
Kâtil kuleler, kal'âlî, zindanlı saraylar;
Ey dahme-i mersûs-ı havâtır, ulu mâ'bed;
Ey gırta sütunlar ki birer div-i mukayyed.
Mazîleri âtilere nakletmeye me'mûr;
Ey dişleri düşmüş, sırtan kaafîle-i sûr;
Ey kubbeler, ey şanlı mebânî-i münâcât;
Ey doğruluğun mahmil-i ezkâr mınarât;
Ey saklı çökük medreseler, mahkemecikler;
Ey servilerin zill-ı şîyâhında birer yer
Te'min edebilmiş nice bin sâil-i sâbir;
"Geçmişlere rahmet!" diyen elvâh-ı mekaabir;
Ey türbeler, ey her biri pür-velvele bir yâd
İkâz ederek sâmit ü sâkin yatan ecdâd;
Ey ma'reke-i tîn ü gubâr eski sokaklar;
Ey her açılan rahnesi bir vak'a sayıklar
Virâneler, ey mekmen-i pür-hâb-ı eşîrrâ;
Ey kapkara damlarla birer mâlem-i ber-pâ
Temsil eden âsûde ve fersûde mesâkin;
Ey her biri bir leylege; bir çaylağa mavtın
Gam-dide ocaklar ki merâretle somurtmuş,
Yıllarca zamandan beri tûtmek ne... unutmuş!
Ey mi'delerin zehr-i takaazâsı önünde
Her zilleti bel'eyleyen efvâh-ı kadîde;
Ey fazl-ı tabiatla en âmâde ve mûn'im
Bir fîrâta makrûn iken, aç, âtil ü âkim;
Her ni'meti, her fazl, hep esbâb-ı rehâyî!
Gökten dilenen züll-i tevekkül ki... mürâyî!
Ey savt-ı kilâb, ey şeref-i nutk ile mûmtâz
İnsanda şu nankörlüğü tel'in eden âvâz;

Örtün, evet, ey şehir... Örtün, ey kanlı oyun sahnesi;
Örtün ve sonsuza dek uyu, ey dünya kahpesi!..

Ey ululuklar, gösterişler, şanlar, alaylar;
Katil kuleler, kaleli, zindanlı saraylar;
Ey ulu tapınak, ey anıların anıt mezarı;
Ey onun zincire bağlı birer devî andıran sütunları,
Geçmişleri yarınları anlatmaya memur;
Ey dişleri düşmüş sırtan bir dizi sur;
Ey dualar okunan şanlı yapılar: ey kubbeler;
Ey doğruluğun anılıp taşındığı yer, minareler;
Ey üstü çökük medreseler, mahkemecikler;
Ey selvilerin kara gölgesinde birer yer
Bulabilmiş nice bin bekleyen dilenciler;
"Geçmişlere rahmet" diyen mezar yazıları;
Ey türbeler, ey her biri dağdağalı bir anıyı
Uyandırarak sessiz ve hareketsiz yatan atalar;
Ey tozun ve çamurun savaş alanları eski sokaklar;
Ey her açılan gediği bin olay sayıklayan
Kötülerin pusu kurup geceledikleri yıkıntılar,
Ey kapkara damlarla sessiz ve yıkık eski evler
Birer ayakta dikilmiş duran yasa benzer;
Ey her biri bir leyleğe, bir çaylağa yurt olmuş
Derfli ocaklar ki acılarla somurtmuş,
Yıllarca zainandan beri tutmek ne... unutmuş!..
Ey midelerin sıkıştırmasının zehri önünde
Her aşağılanmayı yutup sindiren, pörsük ağızlar;
Ey doğanın cömertliği ile en doyurucu olmaya hazır
Bir yaratılışta iken aç, tembel ve kısır;
Her iyiliği, her erdemi ve her kurtuluşu,
Gökten dilenen kadere boyun eğme tembelliği ki...
[iki yüzlü!..
Ey köpek sesi, ey konuşma yeteneği ile onurlanmış
Seçkin insanda şu nankörlüğe ilenen bağırsı;

Ey gırye-i bi-fâide, ey hande-i zehrin,
Ey nâtıka-i acz ü elem, nazra-i nefrin;
Ey cevî-i esâtire düşen hâtıra: Nâmûs;
Ey kuble-i ikbâle çıkan yol: Reh-i pâ-bûs;
Ey havf-i müsellâh, ki hasârâtına râci,
Öksüz, dul ağızlardaki her şekve-i tâlî;
Ey şahsa masûniyyet ü hürriyete makrûn
Bir hakk-ı teneffûs veren efsâne-i kaanûn
Ey va'd-i muhâl, ey ebedi kizb-i muhakkak,
Ey muhkemelerden mütemâdil sürülen hak;
Ey savlet-i evhâm ile bi-tâb-ı tahassûs
Vicdanlara temdid edilen gûş-ı tecessûs;
Ey bün-i tecessûsle kilitlenmiş ağızlar;
Ey gayret-i millîye ki mebgûz ü muhakkar;
Ey seyf ü kalem, ey iki mahkûm-ı siyasi;
Ey bahre-i fazl ü edeb, ey çehre-i mensî;
Ey bâr-ı hazerle iki kat gezmeye me'lûf;
Eşrâf ü tevâbi', koca bir unsur-ı ma'rûf;
Ey re's-i fûrû-bürde, ki akpak, fakat iğrenç;
Ey taze kadın, ey onu ta'kibe koşan genç;
Ey mâder-i hicrân-zede, ey hem-ser-i muğber;
Ey kimsesiz, âvâre çocuklar... Hele sizler,
Hele sizler...

Örtün, evet, ey hâile... Örtün, evet, ey şehri;
Örtün ve müebbed uyu, ey fâcîre-i dehr!..

Ey yararsız gözyaşı, ey zehirli gülüş;
Ey güçsüzlük ve üzüntü söylenişi: ilençli bakış!
Ey masalların boşluğuna düşen anı: Namus;
Ey yükselme kiblesine çıkan yol: El etek öpüş;
Ey silâhlanmış korku ki verdiği zararlardan ötürü,
Öksüz dul ağızlardaki kaderden her yakınış;
Ey kişiye dokunulmazlık ve özgürlüğe yakın
Bir soluk alma hakkı veren kanun masalı;
Ey tutulmayan söz, ey sürüp giden belli yalan;
Ey durmadan mahkemelerden sürülen hak;
Ey kuruntuların saldırısıyla duyguları yorgun
Vicdanlara kadar uzatılan meraklı kulak;
Ey dinlenirim korkusuyla kilitlenmiş ağızlar;
Ey küçümsenen ve aşağılanan ulus onuru;
Ey kılıç ve kalem, ey iki siyaset mahkûmu;
Ey erdem ve ahlâk payı, ey unutulmuş yüz;
Ey sakınış yükü altında iki kat gezmeye alışık;
Saygınlar ve yandaşları, koca bir belli kalabalık;
Ey öne eğilmiş baş ki ak pak fakat iğrenç;
Ey taze kadın, ey onun ardından koşan genç;
Ey acılı, dertli ana, ey kurgın eşler
Ey kimsesiz, başıboş çocuklar... Hele sizler;
Hele sizler...

Örtün, evet, ey şehir... Örtün, ey kanlı oyun sahnesi;
Örtün, ve sonsuza dek uyu, ey dünya kahpesti!

BİR LÂHZA-İ TEAHHUR

Bir darbe... Bir duman... Ve bütûn bir gürûh-ı sûr,
Bir ma'ser-i vazi-i temâşâ, haşin, akuur
Tırmaklarıyla bir yed-i kahrın, didik didik,
Yükseldi gavr-i cevve bacak, kelle, kan, kemik...

Ey darbe-i mübeccele, ey dūd-ı mûntakım,
Kımsın? Nesin?.. Bu savlete sâ'ik; sebeb ne? Kim?..
Arkanda bin nigâh-ı tecessûs, ve sen nihân,
Bir dest-i gaybı andırıyorsun, rehâ-feşân.
Mâlik sesin o sevtet-i ra'din-i gayza ki
Her yerde hiss-i hakk u halâsın muharrikî.

Sadmenle pâ-yı kaahrı titrer tegallübün,
En gırâ tâc-ı haşmeti sarsar takarrübün.
Silkip ukuud-ı rîbka-yı a'sârı, en çetin
Bir uykudan uyandırır akvamı dehşetin.
Ey şanlı avcı, dâminı bî-hûde kurmadın!
Attın... Fakat yazık ki, yazıklar ki vurmadin!

Dursaydı bir dakıkacagız devr-i bi-sûkûn,
Yâhud o durmasaydı, o iklîl-i ser-nigûn,
Kanlarla bir cinâyete pek benzeyen bu iş
Bir hayr olurdu, misli asırlarca geçmemiş.
Lâkin tesâdüf... Ah, o kaviler münâdimi,
Âcizlerin, zavallıların hasm-ı dâ'imî,
Birden yetiştî mahva bu tedbir-i hârîk;
Söndürdü bir nefeste bu ümmid-i bârîk.
Nakşetti bir tehekküm için baht-ı bî-şuûr
Târih-i zulme bir yenî dibâce-i gurûr.
Kurtuldu; hakkıdır, alacak şimdi intikaam;
Lâkin unutmasın şunu târih-i sifle-kâm:

Bir kavmi çiğnemekle bugün eğlenen... [deni]
Bir lâhza-i te'ahhura medyûn bu keyfini!

BİR ANLIK GECİKME

Bir vuruş... bir duman... ve bütün bir tören kalabalığı,
Bir aşağılık seytreci topluluğu, yok edici bir elin
Kaba, kudurmuş tırnaklarıyla didik didik,
Yükseldi göğün boşluğuna bacak, kelle, kan, kemik...

Ey saygıdeğer vuruş, ey öç alıcı duman,
Kimsin? Nesin? Nedir bu saldırıya neden? Kim?
Arkanda bin meraklı bakış ve sen yoksun,
Görünmeyen kurtarıcı bir eli andırıyorsun.
Sesinde gürleyen öfkesi var ki hincin
Her yerde hak ve kurtuluş duygusu uyandırır,

Vuruşunla ezici ayağı titrer zorbalığın,
Yaklaşmanla en gururlu ve en görkemli taç sarsılır,
Silkip yüzyılların sakat geleneklerini, en çetin
Bir uykudan uyandırır ulusları dehşetin.
Ey şanlı avcı pusunu boşuna kurmadın!
Attın... ama yazık ki, yazıklar ki vurmadın!

Dursaydı o durmayan zaman bir dakikacık,
Ya da durmasaydı o baş aşağı olmuş taç,
Kanlı bir cinayete benzeyen bu iş
Bir iyilik olurdu yüzyıllarca benzeri görülmemiş.
Ama raslantı... Ah o güçlülerin yardımcısı,
Güçsüzlerin, zavallıların her zamanki düşmanı,
Birden yetiştirdi yok etmeğe bu eşsiz önlemi;
Söndürdü bir solukta bu parlak özlemi;
Yazdı alay olsun diye bilinçsiz kader
Zulüm tarihine bir yeni gurur ön sözü.
Kurtuldu, hakkıdır, alacak şimdi öcünü;
Ama alçakların tarihi unutmasın şunu:

Bir milleti çiğnemekle bu gün eğlenen... [alçak]
Bir gecikme anına borçlu bu mutluluğunu!

MİLLET ŞARKISI

Çığnendi, yeter, varlığımız cehl ile kahre;
Doğrandı mübârek vatanın bağı sebebsiz.
Birlikte bu gün bulmalıyız derdine çâre;
Can kardeşi, kan kardeşi, şan kardeşiyiz biz.

Millet yoludur, hak yoludur tuttuğumuz yol;
Ey hak, yaşa, ey sevgili millet, yaşa... Var ol!

Gel kardeşim, annen sana muhtâc: ona koşmak...
Koşmak ona, kurtarmak o bi-bahtı vazifen,
Karşında göğüs bağı açık, ölgün, yatıyor bak;
Onsuz yaşamaktansa berâber ölüş ehven!

Her ân o güzel sineyi hançerliyor eller;
İmdâdına koşmazsak eğer mahvı mukarrer.

MİLLET ŞARKISI

Çiğnendi yeter varlığımız zorbalığa, bîlgisizliğe;
Doğrandı kutsal vatanın bağı nedensiz.
Birlikte bu gün bulmalıyız derdine çare;
Can kardeşi, kan kardeşi, şan kardeşiyiz biz.

Millet yoludur, hak yoludur tuttuğumuz yol;
Ey hak, yaşa, ey sevgili millet, yaşa... Var ol!

Gel kardeşim, annen yardım bekliyor senden; ona
[koşmak...

Koşmak ona, kurtarmak o talıhsızı görevindir,
Karşında göğüs bağı açık, ölgün, yatıyor bak;
Onsuz yaşamaktansa birlikte ölüş yegdir!

Her an o güzel göğsü hançerliyor eller;
Yakındır yok olup gitmesi koşmazsak yardımına eğer.

Zulmün topu var, güllesi var, kal'ası varsa,
Hakkın da bükülmez kolu, dönmez yüzü vardır;
Göz yumma güneşten, ne kadar nûru kararsa
Sönmez ebedi, her gecenin gündüzü vardır.

Millet yoludur, hak yoludur tuttuğumuz yol;
Ey hak, yaşa, ey sevgili millet, yaşa... Var ol!

Vaktiyle baban kimseye minnet mi ederdî?
Yok, kalmadı, hâşâ, sana zillet pederinden.
Dünyâda şereftir yaşatan milleti, ferdî;
Silkin, şu mezellet tozu uçsun üzerinden.

İnsanlığı pâ-mâl eden alçaklığı, yık, ez;
Billâh yaşamak yerde sürüklenmeye değmez.

Haksızlığın envârını gördük... Bu mu kaanın?
En gamlı sefâletlere düştük... Bu mu devlet?
Devletse de, kaanunsa da, artık yeter olsun;
Artık yeter olsun bu denî zulm ü cehâlet...

Millet yoludur, hak yoludur tuttuğumuz yol;
Ey hak, yaşa, ey sevgili millet, yaşa... Var ol!

Zorbalığın topu var, güllesi var, kalesi varsa,
Hakkın da bükülmez kolu, dönmez yüzü vardır,
Göz yumma güneşten, ne kadar nuru kararsa
Sönmez sonsuza dek, her gecenin gündüzü vardır.

Millet yoludur, hak yoludur tuttuğumuz yol;
Ey hak, yaşa, ey sevgili millet yaşa... Var ol!

Eskiden kimseye boyun mu eğdi baban?
Yok kalmadı, asla alçaklık sana ondan.
Dünyada onurdur milleti, kişiyi yaşatan;
Silkin, şu düşkünlük tozu uçsun üzerinden.

İnsanlığı aşağılatan alçaklığı, yık, ez;
İnan ki yaşamak yerde sürüklenmeye değmez.

Her türlü haksızlığı gördük... Bu mu kanun?
En acı yoksulluklara düştük... Bu mu devlet?
Devletse de, kanunsa da artık yeter olsun;
Artık yeter olsun bu alçak zulüm ve cehalet...

Millet yoludur, hak yoludur tuttuğumuz yol;
Ey hak, yaşa, ey sevgili millet yaşa... Var ol!

BİR GÜFTE

—Darülfünun marşı için—

Yükselmeli... Artık yetişir zillet ü zulmet;
Parlatılmalı her nâsiye bir neyyir-i fikret;
Cehl ölmeli, zulm ölmeli, hak bulmalı kuvvet;
Hakkın yüzü güldükçe gülümser beşerriyet...

Gafletlere, zilletlere, zulmetlere lâ'net;
Sen doğ bize, sen doğ bize, ey fecr-i hakikat!

Ey fecr-i hakikat, azdır bu tehassür;
Âti kılar ancak lemeâtınla tenevvür,
Gülsün beşerriyet, şu cehennemleri söndür;
Herkes ebedi neş'eli, herkes ebedi hür...

Şirretlere, zulmetlere, zilletlere lâ'net;
Sen doğ bize, sen doğ bize, ey fecr-i uhuvvet!

BİR GÜFTE

—Üniversite marşı için—

Yükselmeli... Artık yetişir alçaklık ve karanlık;
Her alında bir düşünce ışığı parlamalı;
Bilgisizlik ölmeli, zorbalık ölmeli, hak güç bulmalı;
Hakkın yüzü güldükçe gülümser insanlık...

Uyuşukluklar; alçaklıklar, karanlıklar yere girsin;
Sen doğ bize, sen doğ bize; ey güneşi gerçeğin!

Ey güneşi gerçeğin, azdır bu özleyiş sana;
Aydınlanır yarınlar ancak senin parlamışlarınla,
Gülsün insanlık, şu cehennemleri söndür;
Herkes sonsuza dek sevinçli, herkes sonsuza dek
[özgür...

Kötülükler, alçaklıklar, karanlıklar yere girsin;
Sen doğ bize, sen doğ bize, ey güneşi kardeşliğin!

DÂR-ÜL-MU'ALLİMİN MARŞI

Fıkr ordusuyuz, meş'al-ı ırfânla mücehhez;
Âyât-ı hakikat okunur râyetimizde.
Ye'sin ebedi hasmımız, ümmid-i mu'azzez
Rehberlik eder meşyet-i zî-fikretimizde...

Cehlin, gecenin hâdimiyiz, hâdim-i ilimiz;
Fıkr ordusu, feyz ordusu, nûr ordusuyuz biz.

Meşhûn-i seher gözlerimiz vakf-ı temâşâ:
Manzûrumuz âfâk-ı tekemmül ki pür-envâr;
Müşfik vatan, ey sine-i feyyâz u mutarrâ,
Bir gün seni elbet görürüz meşrik-i efkâr...

Fıkr ordusu, cehd ordusu, azm ordusuyuz biz;
Cehlin, gecenin hâdimiyiz; hâdim-i ilimiz.

ÖĞRETMEN OKULU MARŞI

Bilgi meş'alestyle donanmış düşünce ordusuyuz;
Gerçeğin kutsal sözleri okunur bayrağımızda.
Her zaman düşmanınız üzüntünün, değerli umutlar
Yol gösterir bizim düşünce dolu yolumuzda...

Yıkarsız bilgisizliği, geceyi, bilimdir görevimiz;
Düşünce ordusu, bilgi ordusu, ıfık ordusuyuz biz.

Şafakla aydınlanmış gözlerimiz durup bakıyor;
Yükselişin ıfıklı ufuklarıdır gördüğümüz;
Ey sevgi dolu vatan, cömert ve taze göğüs,
Bir gün seni elbet düşüncenin tan yeri görürüz...

Düşünce ordusu, çaba ordusu, kararlılık
|ordusuyuz biz;
Yıkarsız bilgisizliği, geceyi, bilimdir görevimiz.

HALÜK'UN DEFTERİ

Defter bile denmez, sekiz on parça kâğıttır;
Üstünde Halûk'un mütereddit kalemiyle
Saf saf karalanmış yazılar, şüpheli hatlar;
Bir yanda vatan bayrağı, altında şu cümle:
"Ölmek ve yaşatmak seni!" — Artık bunu attır!
Mümkün mü? Bu kıymetli kâğıtlar bana bir yâr,
Bir yâr-ı samimî; benim efsûrde leyâlîm
Onlarla harâretlenecek; onları kalben
İntaak ederim ân-ı fütûrumda, ve nevmüd
Pürsîşlerim onlardaki cevval ü mülevven
Sâfiyet-i ümmîd ile titrer... Bu ne mün'im
Bir lâhza-i nisyân u şegastır! Bunu teb'id
İmkânını bulsaydı hayâlîm ne olurdu?

Heyhat!

Ey lemha-i mûkrîm, ne olurdu
Teb'idine olsaydı da imkân
Sermest-i teselli yaşasaydım...
Yok, yok, benim aksâ-yı mûradım
Karşında ne bir debdebe görmek, ne de gül-gün
Bir hande-i pûr-gamze-i ikbâl,
Ey hurs-ı zelîl, al, bütûn âmâl,
Âmâl-i zer, âmâl-i müzehher senin olsun...
Ancak şudur aksâ-yı murâdım:
Bir gölge kadar hûr yaşasaydım,
Bulsaydı hayâlîm buna imkân
Ciddeden yaşamak nimet olurdu.

Heyhat!

İnsân melek olsaydı, cihân cennet olurdu.

HALÜK'UN DEFTERİ

Defter bile denmez sekiz on parça kâğıttır;
Üstünde Halûk'un kararsız kalemıyla
Bir bir karalanmış yazılar, kuşkulu çizgileriyle
Bir yanda vatan bayrağı altında şu cümle;
"Ölmek ve yaşatmak seni!" Artık bunu attır!
Elde mi? Bu değerli kâğıtlar bir sevgilidir bana,
İçten bir sevgili ki soğuk gecelerim
Isınacak onlarla; bezginlik anlarımda getiririm
Onları kalbimde dile,
Titrer umutsuz sorunlarım onlardaki
Canlı ve renkli umudun temizliği ile... Bu ne doyurucu
Bir unutuş ve sevgi anıdır! Ne olurdu
Bulsaydı hayalim bunu uzatmanın bir yolunu?
Yazık!

Ey cömert parıltı, ne olurdu
Uzatılmak olsaydı da elde
Yaşasaydım bir avunmanın sarhoşluğu içinde...
Yok yok benim son dileğim
Ne karşımda bir gösteriş görmek ne de
Gamzesi gül renkli bir gülüşüdür kaderin,
Ey alçak tutku, bütün istekler,
Altın istekler, çiçekli istekler al senin olsun...
Ancak şudur benim son dileğim:
Yaşasaydım bir gölge gibi özgür,
Bulsaydı hayalim bunun bir yolunu
Yaşamak gerçekten ne güzel olurdu,
Yazık!

İnsan melek olsaydı, dünya cennet olurdu.

"Ölmek ve yaşatmak seni!" Ey pembe Halûk'un
Al sözleri... Ey Fecr-i hilâl-âvere karşı
Bir ebr-ı bahârîde çakan berk-ı şerer-hiz,
Bilmem ki bu his hangi donuk hislere karşı
Kalbinde uyanmış; bu müheyyiç kısa nutkun
Etmekte derin sadmesi tâ rûhumu tehziz.

Ey şanlı vatan bayrağı, bir gün seni oğlum
Bir mevkib-i zî-heybet-i hürriyyet önünde
Çekmiş görebilseydim... O pür-hande ölürken
Elmezsem eğer şevkimi takdis ile secde,
Dünyada en alçak baba elbet ben olurdum.

Oğlum, onu gönlünce yaşat... Öme fakat sen.

"Ölmek ve yaşatmak seni!" Ey pembe Halûk'un
Al renkli sözleri... Ey Ayı getiren Şafağa karşı
Bir bahar bulutunda çakan alevli şimşek,
Bilsen ki bu duygu hangi donuk duygulara karşı
Uyanmış kalbinde senin; bu coşkulu kısa sözlerinin
Derin sarsıntısı bir ütreyişi getürmekte ruhuma.

Ey şanlı vatan bayrağı, bir gün seni oğlum,
Görkemli bir özgürlük alayı önünde
Çekmiş görebilseydim... O gülerek ölürken
Etmezsem eğer kulsayarak kıvancını secde,
Dünyada en alçak baba elbet ben olurum.

Oğlum onu gönlünce yaşat... Ölme ama sen.

HALÛK'UN ÂMENTÜSÜ

Bir kudret-i külliye var ulvî ve münezzeh,
Kudsi ve muallâ, ona vicdânla inandım.

Toprak vatanım, nev'-i beşer milletim... İnsân
İnsân olur ancak bunu iz'ânla, inandım.

Şeytan da biziz, cin de, ne şeytan ne melek var;
Dünyâ dönecek cennete insânla, inandım.

Fıtratta tekâmül ezelidir; bu kemâle
Tevrât ile, İncil ile, Kur'ân'la inandım.

Ebnâ-yı beşer birbirinin kardeşi... Hulyâ!
Olsun, ben o hulyâya da bin cânla inandım.

İnsân eti yenmez; bu teselliye içimden
— Bir ân için ecdâdımı nısyânla — inandım.

Kan şiddetli, şiddet kanı besler; bu muâdât
Kan âteşidir, sönmeyecek kanla, inandım.

Elbet şu mezâr ömrünü bir haşr-i ziyâ-hız
Ta'kib edecektir, buna imânla inandım.

Aklın, o büyük sâhîrîn l'câzı önünde
Bâtıl geçecek yerlere husranla, inandım.

Zulmet sönecek, parlayacak hakk-ı dırahşân
Birdenbire bir tâbîş-i bürkânla, inandım.

Kollar ve boyunlar çözülüp bağlanacak hep
Yumruklar o zincîr-i hurûşânla, inandım.

Bir gün yapacak fen şu siyâh toprağı altın,
Her şey olacak kudret-i irfânla... inandım.

H  L  K'UN İNANCI

Bir tanrısal g   var kusursuz ve yüce
Kutsal ve ulu ona vicdanla inandım.

Vatanım yer yüzü, ulusum insanoğlu... İnsan,
İnsan olur ancak bunu anlamakla, inandım.

Şeytan da b  tt  , cin de, ne şeytan ne melek var;
Dünya dönecek cennete insanla, inandım.

Doğada her zaman gelişme vardır; bu gelişmeye
Tevrat ile, İncil ile, Kur'an'la inandım.

İnsanoğulları birbirinin kardeşi... Hayal!
Olsun, ben o hayale de bin canla inandım.

İnsan eli yenmez; bu avunmaya içinden
— Bir an için atalarımı unutmakla — inandım.

Kan şiddeti, şiddet kanı besler; bu karşılıklı
[düşmanlık
Kan ateşidir, sönmeyecek kanla, inandım.

Elbet Ő  mezar ömrünü ılık saçan
Bir diriliş günü   zliyecektir, buna inançla inandım.

Aklım, o büyük büyücünün mucizesiyle...
Boş inanç geçecek yerlere d  ş kırıklığıyla, inandım.

Karanlıklar sönecek, parlayacak hakkın   ığı
Birdenbire bir yanardağ parlayışıyla, inandım.

Kollar ve boyunlar c  z  l  p, yumruklar bağlanacak
Hep o Ő angırdayan zincirle, inandım.

Bir gün yapacak bilgi Ő  kara toprağı altın
Her Ő ey olacak bilim gücüyle... inandım.

PROMETE

Kalbinde her dakika şu ulvî tahassürün
Minkaar-ı âleşinini duy, dâima düşün;
Onlar niçin semâda, niçin ben çukurdayım?
Gülsün neden cihân bana, ben yalnız ağlayım?..
Yükselmek âsûmâna ve gülmek ne tatlı şey!
Bir gün şu hastalıklı vatan canlanırsa... Ey
Müşâk-ı feyz ü nûr olan âtî-i milletin
Mechûl elektrikçisi, aktâr-ı fikretin,
Yüklen getir — ne varsa — biraz meskenet-fiken,
Bir parça ruhu, benliği, idrakî besleyen
Esmâr-ı bünye-hizini; boş durmasın elin.
Gör dâima önünde esâtir-i evvelin
Gökten dehâ-yı nârı çalan kahramânını...

Varsın bulunmasın bilecek nâm ü şânını.

PROMETE

Yüreğinde her dakika şu yüce özlemin
Ateşten gagasını duy ve düşün niçin;
Onlar gök yüzünde, niçin ben çukurdayım?
Gülsün neden herkes bana, ben yalnız ağlayım?
Yükselmek gök yüzüne ve gülmek ne tatlı şey!
Bir gün şu hastalıklı vatan canlanırsa... Ey
Işık ve yükseliş özleyen ulusun geleceğinin
Bilinmeyen elektrikçisi düşünce ülkelerinin,
Yüklen getir — ne varsa — uyuşukluğu gideren,
Bir parça ruhu, benliği, zekâyı besleyen
Vücuda canlılık veren meyvelerini; boş durmasın elin.
Gör her zaman önünde ilk çağ masallarının
Gökten ateşin dehasını çalan kahramanını...

Varsın bulunmasın bilecek ün ve şanını.

HALÜK'UN VEDA'I
Prens Faruk'a

— Sirkeci, 3 Eylül 1325 —

Sen tren, ben vapurda pür-temkin
Atılırken — sen İskoç illerinin
Sisli, yağmurlu, karlı buzlu, fakat
Cidd ü himmet, vakaar ü hürriyet
Dolu peyguule-i temeddününe,
Bense nâzende Bosfor'un köhne,
Köhne, âvâre, bi-haber, bi-zâr,
Belki cennet kadar tarâvet-dâr.
Fakat âlüde-yı kelâl ü kesel
Bir kenârında münharif, muğfel
Bir hayâtın firâş-ı uzletine, —
Ne düşündüm, bilir misin? Şu nine,
Şu sahi toprak, en sonunda... yazık,
Bunu benden mi duymalıydın!.. Ank
Ve bakımsız harâb olup gidecek.

Acı şeyler, Halûk, fakat gerçek!

Hani bir gün seninle Topkapı'dan
Geliyorduk; yol üstü bir meydan,
Bir çınar gördük; enli, boylu, vakuur
Bir ağaç; hiç eğilmemiş, mağrûr
Koca bir gövde; belki altı asır,

HALÜK'UN AYRILIŞI
Prens Faruk'a

— Sirkeci, 16 Eylül 1909 —

Sen trende ben vapurda dikkatli
Atılırken sen İskoç illerinin sisli
Yağmurlu, buzlu, karlı
Ama çalışkanlık, çaba, ağır başlılık ve özgürlük
Dolu uygarlık köşesine,
Bense nazlı Boğaziçi'nin köhne,
Köhne, başıboş, habersiz, bıkkın,
Belki cennet kadar taze,
Ama yorgun ve tembel
Bir kıyısında sapmış, aldatılmış
Bir yaşamın yalnızlık yatağına, —
Ne düşündüm bilir misin? Şu ana,
Şu cömert toprak en sonunda... Yazık,
Bunu benden mi duymalıydın? Arık
Ve bakımsız, bozulup gidecek.

Acı şeyler Halük, ama gerçek!

Hani bir gün seninle Topkapı'dan
Geliyorduk: yol üstü bir alan,
Bir çınar gördük: enli, boylu, soylu,
Bir ağaç, hiç eğilmemiş, gururlu,
Koca bir gövde: belki altı yüzyıldır,

Belki ondan da fazla, dalgın, ağır,
Kaygısız bir ömür sürüp gelmiş;
Öyle serpilmiş, öyle yükselmiş,
Ki civarında kubbeler, damlar
— Ser-te-ser secde-gir-i istıfâr —
Onu haşyetle seyreder gibidir.
Duyulan hep onun menâkıbidir.
Görülen hep odur uzaklardan;
Bu mehabetli gövde çırpıplak,
Ne yeşil bir filiz, ne bir yaprak...
Kuruyor; ah, pek yazık! Şu derin
Şerha böğründe belki bir hân
Baltanın, bir gazablı yıldırımın
Zehridir.. Söyle, ey çınar, bağrın
Hangi odlarla yandı? Hangi sıyâh
Kurt içinden kemirdi? Hasta, tebâh,
Seni kim şımdı bağlayıp saracak?
Kim şifalar verip de kurtaracak?
Şu dönen kargalar başında senin,
Söyle, bunlar ımdır zehirleyenin?

Söyle, ey muztarıb vatan, bildir:
Çektiğin hangi kanlı seyyledir?..

Belki ondan da çok, dalgın, ağır,
Kâygısız bir ömür sürüp gelmiş;
Öyle serpilmiş, öyle yükselmiş,
Ki yakınında kubbeler, damlar
— Hepsî tövbe secdesine kapanmış —
Ona korkuyla bakar gibidir,
Duyulan hep onun öyküsüdür,
Görülen hep odur uzaklardan;
Ama başı göğe değen, uzanan
Bu ulu gövde çınlıçiplak,
Ne yeşil bir fîlîz ne bir yaprak...
Kuruyor, ah, pek yazık! Şu derin
Yara böğründe belki bir hayın
Baltanın, bir öfkeli yıldırımın
Zehrîdir... Söyle, ey çınar, bağrın
Hangi ateşlerle yandı? Hangi kara
Kurt içinden kemirdi? Yaralı, hasta,
Seni kim şimdi bağlayıp saracak?
Kim iyileştirip de kurtaracak?
Şu dönen kargalar başında senin,
Söyle, bunlar mıdır zehirleyen?

Söyle, ey dertli vatan, bildir
Çektiğin hangi kanlı çiledir?

Bu geçit işte böyle dar, mu'vec;
Ey şetaretili yolcu, sen yr, geç.
Sen bu menhelde kalma, sıra, atıl,
Bir ziyâ krbnı bul ve katıl.
Gez, dolaş, kint-ı efkn,
— Dim nde, dim yukarı! —
Pr-tehlk, hayât  kuvvetten
Ne bulursan bırakma: san'at, fen,
İ'timd, i'tin, cesret, mid,
Hepsi lzım bu yurda, hepsi müfid...

Bize bol bol ziyâ kucakla, getir°
Düşmek etrfı grmemektendir.

Elved, ey sevimli yolcu! Gecen,
Gündüzün dim yüzün gibi şen,
Rh-ı sfın kadar beşuş olsun;
Geçtiğin yer iek, emen dolsun...
Elved, ey şerefli yolcu! Hayt
Bir karış yol; fakat şn, akabt
Onu her gün biraz büker, uzatır...
Ey şetaretili yolcu, gün kısadır,
Gece ba'zan mahûf olur; lâkin
Sen cesr ol, gayr ol. En sâkin
Yolculuk uykudur. Büyük kuşlar
Yenecek dalga, yok, kasırğa arar.

Bu geçit işte böyle dar, dönemeç;
Ey güler yüzlü yolcu, sen yürü, geç.
Sen bu yerlerde kalma, sığra, atıl.
Bir ışık kervanı bul ve katıl.
Gez dolaş düşünceler evrenini,
— Her zaman önde, her zaman ileri! —
Bütün gücünle, yaşam ve güçten
Ne bulursan bırakma. Sanat, fen,
Güven, yüreklilik, umut, özen,
Hepsi gerekli bu yurda, hepsi yararlı...

Bize bol bol ışık kucakla getir
Düşmek etrafı görmemektendir.

Güle güle ey sevinli yolcu! Gündüzün Gecen
Her zaman yüzün gibi sen,
Temiz ruhun kadar güleç olsun;
Geçtiğin yer çiçek, çimen dolsun...
Güle güle, ey onurlu yolcu! Yaşam
Bir karış yoldur, ama olaylar, yokuşlar
Onu her gün biraz bükür, uzatır...
Ey güler yüzlü yolcu, gün kısıdır
Gece bazen korkunç olur; ama
Sen cesur ol, çalışkan ol. En sessiz
Yolculuk uykudur. Büyük kuşlar
Yenecek dalga, yok, kasırga arar.

İşte bir yol ki hep çakıl ve diken;
Gececeksin yarın bu yoldan sen...
Gececeksin, ayakların yorgun.
Ellerin şerha şerha, bağrın hün.
Fakat alnın açık, yüzün handân.
Gözlerin ufka feyz ü nûr akıtan
Bir tecelliye müncezib, meshûr...
Sen koşarsın, o tayf-ı nûr-â-nûr
Yaklaşırken uzaklaşır; çılgın
Bir tehâlûkle sen kucaklırsın,
O kaçır; kolların açık, meshûf
Atılırsın; o tâ uzakta mahûf
Bir dikenlikte gizlenir ve güler;
Sen koşarsın, kırık, ezik, muğber,
Ellerin şerha şerha, bağrın hün;
Büsbütün teşne, büsbütün yorgun.
Sen yoruldukça yol uzar, artar;
Çalı dişler, taş ağıtır, yırtar;
Çırpınır her dikende bir parçan...
Yine sen, pür-emel, önünde uçan
O esiri hayâli kapmak için
Atılır, yırtılır ve inlersin.

İşte bir yol kı hep çakıl ve diken;
Geçeceksin yarı bu yoldan sen...
Geçeceksin ayakların yorgun,
Ellerin parça parça, bağrın kan,
Ama alnın açık, yüzün güleç,
Gözlerin ufka bilgi ve ışık akıtan
Bir görüntüye bağlı, büyüdü...
Sen koşarsın, o ışıldayan görüntü
Yaklaşırken uzaklaşır, çılgın
Bir atılışla sen kucaklarsın,
O koşar; kolların açık, susamış,
Atılırsın, o ta uzakta korkulu
Bir dikenlikte gizlenir ve güler;
Sen koşarsın, incinmiş, ezik, kırılgın.
Ellerin parça parça, bağrın, kan;
Büsbütün susamış, büsbütün yorgun.
Sen yoruldukça yol uzar, artar;
Çalı dişler, taş ağırtır, yırtar;
Çırpınır her dikende bir parçan...
Yine sen, istekle önünde uçan
O hayal köleyi kapmak için
Atılır, yırtılır ve inlersin,

Varsın uçsun, bugün değilse yarın
O senindir, m¼kedder olma sakın.

Koşan elbet varır; düşen kalkar;
Kara taştan su damla damla akar,
Birikir, sonra bir g¼m¼ş g¼l olur;
Arayan hakkı en sonunda bulur...

Bunu h¼rmetle dinle; m¼zînin
Bu derin seslerinde bil ki senin
B¼t¼n âtî-î sâkitin yaşıyor.
Oku hep ser-n¼vişt-î âlemi, sor
B¼t¼n esrâr-ı istifasından.
Sana, bak, nev'inin bakaasından
Bahsederken beşer ne anlatacak:
Yaşamak hak, yaşatmamak... o da hak.

Âdem evlâdı bıkmamış cidden
Ne ezilmek, ne hakkı ezmekten.
Duymamış hiç bu işte yorgunluk;
Bir teşekk¼, hemen tokat, yumruk.
Yumruk elvermemiş, topuz vurmuş;
"Hak!" diyen ağzı taşla susturmuş.

Varsın uçsun, bu gün değilse yarın
O senindir, üzüntü duyma sakın.

Koşan elbet varır; düşen kalkar;
Kara taştan su damla damla akar,
Birikir sonra bir gümüş gl olur;
Arayan geręeęi en sonunda bulur...

Bunu saygıyla dinle; geçmişin
Bu derin seslerinde bl ki sentin
Bütün suskun geleceğin yaşıyor.
Oku hep evrenin yazgısını, sor
Onun bütün en seçkin gözlerinden
Sana bak, soyunun sürekliliğinden
Söz ederken insan ne anlatacak;
Yaşamak hak, yaşıtmamak... o da hak

İnsanoğlu bıkmamış geręekten
Ne ezilmek ne hakkı ezmekten.
Duymamış hiç bu işle yorgunluk;
Bir yakınma, hemen tokat, yumruk,
Yumruk elvermemiş, topuz vurmuş;
"Hak!" diyen ağzı taşla susturmuş.

O da kâfî değil, bugün karalar
Ve denizler zehirli kumbaralar,
Bombalar, güllelerle mâl-â-mâl.
Biraz âciz misin, zebun musun, al
Bir tokat, bir topuz, ya bir gülle;
İşte hakkın... Fakat güzel belle:
Sen de bir gün, cihân bu, kendinden
Daha âciz biriyle istersen
Aynı dilden tekellüm eylersin;
Sen de en gür belâğatinle sesin
Çıktığı, yettiği kadar gürler
Ve yakarsın... Semâda şımşekler,
Yıldırımlarla aynı dersi verir:

Bütün âlem esîr-i kuvvettir.

Buna râzı değil ukuul, elbet.
Haktadır, haktır en büyük kuvvet.
Dün sönük tiftreyen bu şübhe yarın
Bir müşa'sa' hakikat... Ey yarının
İnkılâb ordusunda çarpışacak
Kahraman, öğren işte kuvvet = hak!
Ve bu düstûr elinde, bî-pervâ
Yürü, dünyâyı fetheder bu livâ.
Düne bir kerre bak: düşen, kalkan,
Hep delilinde haklı; hakkı yakan

Ö da yeter değil, bu gün karalar
Ve denizler, bu zehirli kumbaralar
Bombalar, güllerle dopdolu,
Biraz güçsüz müsün, düşkün müsün, al
Bir tokat, bir topuz, ya bir gülle;
İşte hakkın... Ama güzel belle;
Sende bir gün, dünya bu, kendinden
Daha güçsüz biriyle istersen
Aynı dilden konuşabilirsin;
Sen de en gür konuşmanla sesin
Çıktığı, yettiğı kadar gürler
Ve yakarsın... Gökde şimşekler,
Yıldırımlarla aynı dersi verir;

Bütün evren gücün kölesidir.

Buna razı değil akıllar, elbet
Haktır, haktır en büyük kuvvet.
Dün sönük titreyen bu kuşku yarın
Bir parıltılı gerçek olur... Ey yarının
Devrim ordusunda çarpışacak
Kahraman, öğren işte: Güç=Hak!
Ve elinde bu kural, korkmadan
Yürü, dünyayı fetheder bu bayrak.
Düne bir kere bak; düşen, kalkan,
Haklı hep kanıtında; hakkı yakan

Yine haktan alınma bir şule;
Hakka baş kestiren kılıçta bile
Parlayan hak... Fakat senin kılıcın
Hakka sıyrılmazın, ya çarpılsın!

Beklerim bir zafer esasen ben
Kılıcından ziyâde kalbînden.

Ey Bizans'ın çürük, sokuut-âlûd
Kollarından, pür-iştîyâk-ı suûd,
Sıyrılan yolcu, bakma arkana hiç;
Seni bir lâhza etmesin tehylç
Onun ahlâkı solduran nazarı.
—Dâima önde, dâima yukarı!—
İşte fermân-ı azm ü pervâzın.
Uç git, eflâk-ı sun'ı t'câzın
Bütûn elbâk-ı şârikında dolaş;
Ferş'i geç, Arş'i alla, Sidre'yi aş.
Gör ne var mâverâda ibret-hız,
İ'tilâ; —ictirâ;— rehâ-engiz...

Topla, fırlat ne varsa, taş, iğne,
Şu muhitin ser-i rehavetine.
O biraz belki canlanır, ve senin
Zahmetün, himmetin, ve fazlın için
Koyar elbet vatan, bu hasta nâne
Bir sıcak büse terli nâsiyene!..

Haktan alınma bir alev yine;
Hakka baş kestiren kılıçta bile
Parlayan hak... Ana senin kılıcın
Hakka sıyrılmasın, ya çarpılsın!

Beklerim bir zafer gerçekte ben
Kılıcından çok kalbinden.

Ey Bizans'ın çürük ve düşük
Kollarından yükselme özlemyle
Sıyrılan yolcu, hiç bakma arkana;
Bir an heyecan vermesin sana
Onun ahlâkı solduran bakışları.
— Her zaman önde her zaman yukarı! —
İşte yola çıkmanın ve uçmanın buyruğu.
Uç gül, ış ve yaratma göklerinin
Bütün parlak katlarında dolaş;
Yer yüzünü geç, Uzay'ı atla, yedi kat Göğü aş,
Gör ne var ötelerde ders alınacak,
Yükseltecek; — yüreklendirecek; — kurtaracak...

Topla, fırlat ne varsa, taş, iğne,
Şu çevrenin uyusuk tepesine.
O biraz belki canlanır ve senin
Yorgunluğun, çaban ve erdem için
Koyar elbet vatan, bu hasta ana
Bir sıcak öpücüğü terli alınma!..

FERDÂ

— Bu günün gençlerine —

Ferda senin; senin bu teceddüd, bu inkılâb...
Her şey senin değil mi ki zâten?.. Sen, ey Şebâb,
Ey cehre-i ümid, işte ma'kesin
Karşında: bir semâ-yi seher, sâf ü bî-sehâb,
Aguuş-ı lerze-dân açık, bekliyor... Şitâb!
Ey fecr-i hande-zâd-ı hayât, işte herkesin
Enzârı sende; sen ki hayâtın ümidisin,
Alnında bir sitâre-i nev, yok, bir âf-lâb,
Âfâka doğ, önünde şu mâzî-i pür-mihen
Sönsün müebbeden.

Sönsün müebbeden o cehennem; senin bugün
Cennet kadar güzel vatanın var; şu gördüğün
Zümrüt bakışlı, inci şetâretli kızcağız
Kimdir, bilir misin? Vatanın... Şimdi saygısız
Bir göz bu nazlı cehreye — Allah estirgesin, —
Kem bir nazarla baksa tahammül eder misin?
İster misin, şu ak sakalın pâk ü muhteşem
Pişâni-yi vakaarına, bir kirli el demem,
Hattâ yabancı bir el uzansın? Şu makberi,
Râzı olur musun, taş a tutsun şu serseri?
Elbet hayır; o makber, o pişâni-yi vakuur
Kudsi birer misâl-i vatandır... Vatan gayyûr
İnsanların omuzları üstünde yükselir.
Gençler, bütûn ümid-i vatan şimdi sizdedir.

YARIN

— Bu günün gençlerine —

Yarınlar senin; senin bu değişim, bu yenilik...
Her şey senin değil mi ki zaten?.. Sen, ey Gençlik,
Ey umudun güzel yüzü, işte yansıyacak yerin
Karşında: bu sabah göğü, tertemiz ve bulutsuz,
Titreyen kucacı açık, bekliyor... koş!
Ey yaşamın doğan güler yüzlü sabahı, işte herkesin
Bakışları sende; sen ki yaşamın umudusun.
Alnında yeni bir yıldız, yok, bir güneş;
Ufuklara doğ, önünde şu dert dolu geçmiş
Sönsün sonsuza dek.

Sönsün sonsuza dek, o cehennem; senin bu gün
Cennet kadar güzel vatanın var; şu gördüğün
Zümrüt bakışlı, inci gülüşlü kızcağz
Kimdir, bilir misin? Vatanın... Şimdi saygısız
Bir göz bu nazlı yüze — Allah esirgesin, —
Kötü bir gözle baksa katlanabilir misin?
İster misin, şu ak sakalın, ak ve o çok güzel
Onurlu alnına demem bir kirlil el,
Hatta yabancı bir el uzansın? Şu mezarı,
İzin verir misin, taşa tutsun bir serseri?
Elbet hayır, o mezar, o gururlu aln
Kutsal birer vatan simgesidir... Vatan vatanın
Çalışkan insanların omuzları üstünde yükselir,
Gençler, vatanın bütün umudu şimdi sizdedir.

Her şey sizin, vatan da sizin, her şeref sizin;
Lâkin unutmayın ki zaman tünd ü mutma'nın
Bir hatve-i samût ile ta'küb eder bizi.
Önden koşan, fakat yine dikkatle her izi
Ta'mika yol bulan bu yanılmaz mu'âkubın
Şerm-ende-i itâbı kalırsak, yazık! Demin
"Ferdâ senin", dedim, beni alkışladın; hayır,
Bir şey senin değil, sana ferdâ vediadır;
Her şey vediadır sana, ey genç, unutma ki
Senden de bir hesâb arar âti-i müşteki.
Mâziye şimdi sen bakıyorsun pür-intibâh,
Âti de senden eyleyecek böyle istibâh.
Her uzvu girdibâd-ı havâyicle sarsılan
Bir neslin oğlusun; bunu yâd et zamân zamân.
Asrın, unutma, bârikalar asr-ı feyzidir;
Her yıldırımında bir gece, bir gölge devrilir,
Bir usk-ı i'tilâ açılır, yükselir hayât;
Yükselmeven düşer ya terakki, ya inhitât!

Yükselmeli, dokunmalı alnın semâlara;
Doymaz beşer dedikleri kuş, i'tilâlara...
Uğraş, didin, düşün, ara, bul, koş, atıl, bağır;
Durmak zamanı geçti, çalışmak zamanıdır!

Her şey sizin, vatan da sizin, her onur sizin;
Aña unutmayın ki zaman sert ve emin
Bir sessiz adımı izlemektedir bizi.
Önden koşan, ama yine dikkatle her izi.
Derinleştirmeye yol bulan bu şaşmaz inceleyicinin,
Ayıplamasından utançlı kalırsak, yazık!.. Demin
"Yarımlar senin" dedim beni alkışladın; hayır,
Bir şey senin değil, gelecek emanettir sana;
Her şey emanettir sana ama ey genç hiç unutma
Bir hesap sorar yakınan yarımlar senden de.
Geçmişe şimdi sen bakıyorsun dikkatle,
Gelecek de senden kuşku duyacak böyle,
Her yanı yoklukların kasırgasıyla sarsılan
Bir kuşağın oğlusun bunu anırsa zaman zaman.
Unutma senin çağın, bilgi şimşeklerinin yüzyıldır;
Her yıldırımında bir gece, bir gölge devrilir,
Bir yükseline ulku açılır, yaşam yükselir;
Yükselmeyen düşer; ya ilerlenir ya yok olup gidilir!

Yükselmeli, dokunmalı alnın göklere;
Doymaz insan dedikleri kuş yüksekliklere...
Uğraş didin, düşün, ara, bul, koş, atıl, bağır;
Durmak zamanı değil çalışmak zamanıdır!

TÂRİH-İ KADİM

Beşerin köhne ser-gûzeştinden
Bize efsâneler terennüm eden,
Bizi âbâ-i bî-vücûdumuzun
Cevf-i mâzide bir siyah ve uzun
Gece teşkil eden hayâtından
Ninniler ihtira' edip uyutan;
Bize en doğru, en güzel örnek
Diye evvel zamânı göstererek
Gelecek günlerin geçen geceden
Farkı yok, hükmü yok zehâbı veren;
Ve cebininde altı bin yıllık
Buruşukluklarla şübheler karışık;
Seri mâziye, yâni rû'yâya
Pâyı âti denen heyûlâya
Sûrûnen heykel-i kadid... Onu gâh
Durdurup manzarımda, bi-ikrâh
Sorarım eski hâtırâtından;
O biraz feylesof, biraz sırtlan,
Ve bütûn gızzatıyla bir hortlak,
Leyl-i nisyân-ı kabri yoklayarak
Muhtenik, paslı bir talâkatle
Bana başlar birer birer nakle
Mütevâlî şûn-ı edvâr:
Hep felâket, elem yığintıları!
Ne zaman geçse bir ketîbe-i şân,
Dâimâ reh-güzâra hûn-efsân
Bir bulut sâye-bâr olur; mutlak
Başta, en başta kanlı bir bayrak,
Onu bir kanlı tâc eder ta'kib,
Sonra hûnin vesât-i tahrib:
Mızırak, yay, kılıç, topuz, balta,
Mancınık, top, sapan, tüfek... Arada
Kanlı âmirleriyle cünd-i vegaa;
Sonra artık alay alay üserâ...
Mutlakaa bir muzaffer, on mağlûb;

ESKİ ÇAĞ TARİHİ

İnsanın köhne serüveninden
Bize masallar anlatan,
Bizi ölmüş atalarımızın
Geçmişin boşluğunda kara ve uzun
Gece olan yaşamından
Uydurulmuş ninnilerle uyutan;
Bize en doğru en güzel örnek
Diye geçmiş zamanı göstererek
Gelecek günlerin geçen geceden
Değişikliği yok, önemi yok sanısı veren,
Ve alnında altı bin yıllık
Kırışıklıklarla kuşkular karışık;
Başı geçmişe yani rüyaya
Ayağı gelecek denen umacıya
Sürünen iskelet heykel... Onu bazen
Gözümün önünde durdurup, tiksinti duymadan
Sorarım eski anılardan;
O biraz filozof, biraz sırtlan,
Ve bütün kabalığıyla bir hortlak,
Mezarın unutulmuş gecesini yoklayarak
Boğuk, paslı bir söyleyişle
Başlar birer birer bana iletmeye
Çağların süre gelen olaylarını;
Hep felâket, keder yığıntıları!
Ne zaman geçse şanlı bir ordu,
Kan saçan bir bulutun gölgesi
Örter her zaman onun geçtiği yolu
Başta en başta kanlı bir bayrak,
Onu kan saçarak bir taç tizer,
Sonra kanlı yıkma araçları, gereçler:
Mızrak, yay, topuz, kılıç, balta,
Mancınık, top, sapan, tüfek... Arada
Kanlı kumandanlarıyla askerler;
Sonra artık alay alay köleler...
İlle bir yenen on yenilen;

Çiğneyen haklı, çiğnenen ma'yüb;
 Kahra alkış, gururâ secde; kerem
 Za'f ü zilletle dâimâ tev'em;
 Doğruluk dilde yok, dudaklarda;
 Hayr ayaklarda, şer kucaklarda.
 Bir hakikat: hakikat-ı zencir;
 Bir belâgat: belâgat-ı şemşir;
 Hak kavının, demek şeririndir;
 En celi hikmet: ezmeyen ezilir;
 Her şeref yapma, her saâdet piç;
 Her şeyin ibtidâsı, âhiri hiç;
 Dîn şehid ister, âsmân kurban;
 Her zaman her tarafta kan, kan, kan!..
 Söyler; inler, sayıklar; el-hâsıl
 Beşerin anlatır, ne yolda, nasıl
 Bu sakaametli ömrü sürdüğünü;
 Görürüm kanların köpürdüğünü
 O kadidin o dişlek ağzında
 Sesinin ka'r-ı ihtizâzında
 Öyle mühiş bir in'ikâs-ı enin
 İşitir, öyle titrerim ki, zemin
 Sanırım lerze-gir-i nefrindir...
 İndir, ey mahşer-i cidâl, indir
 Perdeler sahne-i fecâatine,
 Sönsün artık bu âteşin fitne;
 Hele sen, ey kadid-i an'ane-hâh,
 Yetişir çizdiğin hutût-ı styâh.
 Biz sabâh ıstırt, sabâh; o uzun
 Geceler nâimine hayr olsun.
 Kimsin, ey gölge, sen ki mest-i harâb
 Ediyorsun zalâma doğru şîtab?
 Kanlı bir şeyle oynamış gibisin;
 Belli, hem-nev'inin muharribisin.
 Kahramanlık... Esâsı kan, vahşet;
 Beldeler çiğne, ordular mahvet;
 Kes, kopar, kır, sürûkle, ez, yak, yık;
 Ne "Aman!" bıl, ne "Âh!" işit, ne "Yazık!";

Çiğneyen haklı, hatalıdır çiğnenen;
Ezmeye alkış, gurura secde;
İyilik, alçaklık ve güçsüzlükle eş degerde;
Doğruluk gönülde yok, dudaklarda;
İyilik ayak altında, kötülük kucaklarda,
Bir gerçek; zincir gerçeği;
Bir doğru söz; kılıcın söylediği;
Hak güçlünün, söz kötününüdür
En parlak özlü söz: ezmeyen ezilir;
Her onur yapma, her mutluluk piç;
Her şeyin başlangıcı, sonu hiç;
Din şehit ister ve gök kurban;
Her yanda her zaman kan, kan, kan!
Söyler, inler, sayıklar; kısaca
İnsanın anlatır, nasıl, ne yolda
Bu kışurkulu ömrü sürdüğünü;
Görürüm kanların köpürdüğünü
O iskeletin o dişlek ağzında,
Sesinin titreyen derininde
Öyle korkunç yankısını bir inlemenin
İşittir öyle titrerim ki yerin
Sanırım ilençle titrediğini...
İndir indir ey savaş mahşeri,
Acıların sahnesine perdeleri,
Sönsün artık bu kötülük ateşleri;
Hele sen ey gelenekçi iskelet bir bir
Çizdiğin o kara çizgiler yetişir.
Biz sabah isteriz sabah; o uzun
Geceler uyuyanlara hayırlı olsun.
Kimsin ey gölge sen ki yıkım sarhoşu
Koşuyorsun karanlıklara doğru?
Kanlı bir şeyle oynamış gibisin;
Belli ki hemcinslerinin yok edenisin;
Kahramanlık... Temeli kan ve vahşet
Ülkeler çiğne, ordular yok et;
Kes, kopar, kır, sürükde, ez, yak, yık;
Ne "Aman!" bil, ne "Ah!" işit, ne "Yazık!";

Geçtiğin yer ölüm, elem dolsun;
Ne ekinden eser, ne ot, ne yosun;
Sönsün evler, sürünsün âlleler;
Kalmasın hırpalanmadık bir yer;
Her ocak benzesin mezâr taşına;
Damlar insin yetimlerin başına...
Bu ne vicdân-güdâz şenîa, ne âr;
Yere geç salvetinle, ey ser-dâr!
Her zafer bir harâbe, bir medfen;
Ey cihân-gîr, utan şu makbereden!
Devril, ey köhne taht-ı istiklâl!
Zîr-i kahrında inliyor ensâl;
Parçalan, ey şikeste-fer ikil!
Şu yığınlarla ihtiyâc-ı sefil
Hep senin, işte, hep senin eserin!
Gözyaşından yapılma incilerin
Görsen artık nasıl yosunlanmış...
Size mâzî ne hisle aldanmış
Bilsem? Ey kargalar, ki âkil-i hün,
Her karanlık sizinledir meşhûn;
Fikre artık yeter tahakkümünüz;
Yaşanır pek güzel tagallübsüz;
Sizi târih eder himaye, gidin,
— Gece hem-râzıdır hayâdidin. —
Ve o matmûre-i tebâhîde
Boğulun... İşte en güzel müjde
Bu tasavvur dühûr-ı âtiyeye;
İşte hürriyyet-i hakikiyye:
Ne muhârib, ne harb ü istilâ;
Ne tasallut, ne saltanat, ne şekaa,
Ne şikâyet, ne zulm ü istibdâd;
Ben ben'im, sen de sen; ne rab, ne ibâd!
O zaman, ey kadîd-i nahnaha-kâr,
Şimdi "cenk, ihtilâl, uhûd, esfâr..."
Diye saydıkların kalır mechûl
Birer u'cûbe, yâ hikâye-i gül.

Geçtiğin yer ölüm, acı dolsun;
Ne ekin bitsin, ne ot, ne yosun;
Sönsün evler, sürünsün aileler;
Kalmasın hırpalanmadık bir yer;
Her ocak benzesin mezar taşına;
Damlar insin öksüzlerin başına...
Bu ne vicdansız kötülük, ne utanç;
Ey başbuğ saklırınla yere geç!
Her zafer bir yıkım, bir mezar her yan;
Ey cihangir utan şu mezarlıktan!
Devril, ey köhne bağımsızlık tahtı!
Çektirdiğin acılarla inletiyorsun kuşakları;
Parçalan ey kararmış taç, parçalan!
Şu yığınlarla yoksul insan
Hep senin, işte hep senin eserin!
Göz yaşından yapılmı incilerin
Görsen artık nasıl yosunlanmış...
Size geçmiş ne duyguyla aldarmış
Bilsem? Ey kanla beslenen kargalar,
Sizinle doludur hep karanlıklar;
Artık yeter düşünceyl zorlamanız;
Yaşanır pek güzel baskısız,
Haydi gidin siz tarih korusun,
— Gece sırdaşıdır haydudun. —
Ve o övünme mezarlığında bogulun...
İşte en güzel müjde
Gelecek çağlar için bu düşünce;
Gerçek özgürlük budur işte:
Ne savaşçı, ne savaş, ne yayılma;
Ne saldırı, ne saltanat, ne eşkiya,
Ne zorbalık, ne baskı, ne yakınan
Ben benim, sen de sen; ne tapan, ne tapılan!
Ey takırdayan kuru iskelet o zaman,
Şimdi "savaş, ayaklanma, antlaşma, zafer..."
Diye saydıkların bilinmeden kalır
Hepsi birer umacı ya da cadı masalıdır.

Yırtılır, ey kitâb-ı köhne, yarın
Medfen-i fikr olan sahifaların.
Bunu kimden fakat ümid edelim,
Bu azîm inkılâb-ı hilkatî kîm,
Hangi kuvvet taahhüd cıleyecek?
Sâhib-i kâinat... Evet, gerçek,
Sâhib-i kâinat olan ceberût,
O takarrüb-şiken likaa-yı samût,
O fakat aslı hep bu kavgaların...
Ey semâ, ey süyûl-i a'sârın
— Şimdi mestâne bir sûrûd-ı heves;
Şimdi zindân-girifte bir kuru ses;
Şimdi muhrik, ya şûh bir nakarât:
Bir geniş "Oooh!", bir derin "Heyhat!";
Bir duâ, bir kasîde; şimdi halim,
Şimdi ser-keş bir ihtizâz-ı nesîm;
Şimdi bir şekve-i garîbâne,
Şimdi bir levn-i nâ-sikibâne;
Şimdi bir lerze, nağme-i nâkus,
Şimdi bir sayha-i nakaare vü kûs;
Şimdi aczin sükût-ı giryânı,
Şimdi kahrın sahil-i şûkrânı;
Şimdi bir hutbe-i cezîl ü vecîz,
Şimdi şermende bir niyâz-ı marîz;
Şimdi bir hande, şimdi bir hafakan;
Şimdi dehşetli bir girîves olan —
Mütelâtım tevelvûlâtıyla
İnleyen kubbe-i tehi! Söyle,
Söyle, sen her sedâya ma'kessin,
Şu heyâhây içinde hangi sesin
Aksi — fevkinde i'tilâ-fermûd
Olan — eyvân-ı Kibriyâ'ya suûd
Edebilmiş? Ve söyle, hangi duâ
Müstecâb olmuş?.. Ey ilâh-ı semâ!

Yırtılır ey köhne kitap yarın
Düşünceye mezar olan sayfaların.
Ama bunu kimden umut edelin,
Bu büyük yaratılış devrimini kim,
Hangi güç alıp üstlenecek?
Evrenin sahibi... Evet, gerçek,
Evrenin sahibi olan zorba,
O suskun yüz ki yaklaşılmaz yanına,
Ama odur kaynağı hep bu kavgaların...
Ey gök, ey akan selleri yüzyılların
— Şimdi sarhoş bir isteğin türküsü;
Şimdi, zindana tıkılan kuru bir ses;
Şimdi yanık ya da oynak bir nakarat;
Bir geniş "Oooh!", bir derin "Heyhat!";
Bir dua, bir kaside; şimdi yumuşak,
Şimdi başına buyruk bir rüzgâr titremesi;
Şimdi zavalıca bir yakınış,
Şimdi sabırsızca bir azarlayış
Şimdi bir titreyiş, çan sesi
Şimdi kösün ve davulun kükremesi
Şimdi ağlayan sessizliği zayıflığın
Şimdi minnettarlık kişnemesi zorbalığın;
Şimdi düzgün ve özlü bir dua,
Şimdi çekingen, hastalıklı bir yalvarma;
Şimdi bir kahkaha, şimdi bir bunalma;
Şimdi korkunç bir çılgılık olan —
Çalkanın gürültüleriyle
İnleyen boş kubbe! Söyle,
Söyle, sen her sesi yansıtırsın.
Şu hayhuy içinde hangi sesin
Yankısı — üstünde yükselme buyruğu olan —
Tanrı katına ulaşmayı başarmış?
Ve söyle hangi dua kabul olunmuş?

Seni âbâ-ı din olanlardan
 Dinledim: "Bî-şebih ü bî-noksan,
 "Hayy ü kayyûm ü kaadir ü müteâl,
 "Bâsit-ur-rızk, vâhîb-ül-âmâl,
 "Kaahr ü müntakim, âlîm ü habîr,
 "Zahir ü bâtın ü semî' ü basîr,
 "Müstemendâna sâhib ü nâsir,
 "Zâtı her yerde hâzır ü nâzır..."
 Diye vasf eyliyorlar. En parlak
 Sıfatın "Lâ-şerike leh"ken, bak.
 Şu bataklıkta kaç şerikin var?
 Hepsî kayyûm ü kaadir ü kahhâr,
 Hepsinin "Lâ-şerike leh" sıfatı,
 Hepsinin emr ü nehyi, saltanatı,
 Hepsinin bir sıptıhr-i ilhâmı,
 Hepsinin mîhr-i mâhı, ecrânı,
 Hepsinin bir hafâ-yı mescûdu,
 Hepsinin bir bihişt-i mev'ûdu,
 Hepsinin bir vücûdu, bir ademî,
 Hepsinin bir nebi-yi inuhteremî,
 Hepsinin cennetinde hûrîler,
 Hepsinin tu'me-i cahîmî beşer;
 Hepsî halkından istiyor, makhûr
 İki büklüm bir inkıyâd-ı sabûr...
 Ben ki hepsinden iştibâh ederim,
 Kime sorsam, diyor ki: "Yok haberim."
 Kim bilir, belki hepsî vehmîyyât,
 Belki aldanmak ihtiyâc-ı hayât;
 Kim bilir, belki hepsî doğru da, ben
 Bî-haber kendi sehv-i hissimden,
 Var yok bilmek istedim, yoku var.
 İştibâh... İşte tühmetim! Ne zarar?
 Şübhe bir nûra doğru koşmaktır,
 Hakkı tenvir ukuul için haktır.
 Kim bilir, belki adem mevcûd,
 Belki ukbâ da var; fakat bu vücûd

Ey gök Tanrısı! Seni dinledim din ulularından
"Ne benzerin var ne de bir şeyin noksan.
Ölümsüz yaşarsın, güçlü ve yücesin,
Besler, gerçekleştirirsin dilekleri,
Yok eder, öç alır, her şeyi öğrenir, bilirsin,
Gizli ve açık her şeyi görür, ıslatırın,
Düşkünleri korur, yardım edersin,
Her yerde bulunur, görürsün her şeyi..."
Diye anlatıyorlar seni. En parlak
Özelliğin "Ortaksızlık" iken bak,
Şu bataklıkta kaç ortağın var:
Hepsi ölümsüz, güçlü, hepsi yok eder; yıkar,
Hepsinin "Ortaksızlık" sıfatı,
Hepsinin buyruğu, yasağı, saltanatı,
Hepsinin esin kaynağı bir göğü,
Hepsinin yıldızları, ayı, güneşi,
Hepsinin tapılan bir gizliliği,
Hepsinin söz verilen bir cenneti,
Hepsinin bir varlığı bir yokluğu,
Hepsinin bir saygıdeğer peygamberi,
Hepsinin cennetinde hurileri
Hepsinin cehennem besini insan;
Hepsi ezilmeyi istiyor halkından
İki büküm sabırla eğmeyi boyun...
Ben ki hepsine kuşku beslerim,
Kime sorsam diyor ki "Yok haberim"
Kim bilir belki kuruntu hepsi,
Yaşamamanın gereği aldanmak belki;
Kim bilir belki hepsi doğru da ben
Habersiz kendi duygumun yanılğıya düşmesinden,
Varı yok bilmek istedim, yoku var.
Kuşku... İşte suçum! Ne zarar?
Kuşku bir ışığa doğru koşmaktır.
Hakkı aydınlatmak akıllar için haktır,
Kim bilir, belki var bir yokluk,
Belki öbür dünya da var; ama bu varlık

Sun'u olmakla sâni'-i ebedin
Neye olsun esiri bin derdin?
Ne için yoktan eyleyip icâd
Sonra vermek zevâle isti'dâd?
Kim bilir, belki aslımız toprak;
Onu bir muhtarib çamur yapmak .
— Ki mesâmâtı kanla, yaşla dolu —
Hangi hâin tesâdüfün işi bu?
Bunu bir Hâlik ırkâb etmez,
Halk eden mahveder, harâb etmez!
İşte en zorlu hasmın, ey Hallâk,
Seni Arş'ınla eyleyen ihnâk;
Bize vaktiyle zehr-i gayzından
Verdiğin cür'adır, odur bu yılan.
Bileceksin bu hasmı elbet sen:
Şübhe... En zâlim, en kavî düşmen;
Bize en muğfilâne teslittin,
Yâhud en gaafilâne tağlittin.
O bugün —hud'a, şeytanet, igvâ—
Seni mülkünden eyliyor iclâ,
Üflüyor ma'bedinde meş'alini,
Kırıyor elleriyle heykelini;
Ve, bütün kudretinle sen, meflûc,
Düşüyorsun... Ne in'idâm-ı burûc,
Ne sevâik, ne bir hübüb-ı jiyân,
Ne cehennemlerinde bir galeyân,
Ne nazarlar habiri mâteminin,
Ne kulaklarda bir tanin-i hazin...
Kopsa bir zerre cism-i hilkatten
Duyulur bir tazallüm olsun; sen
Göçüyorsun da Arş ü Ferş'inle,
Yok tabiatıta bir inilti bile;
Bil'akis her tarafta "kah kah"lar;
Kızbe yalnız riya ve humk ağlar...

Ürünü olmakla o ölümsüz Yaradan'ın
Nıye olsun kölesi bin tasanın?
Ne için yoktan var eyleyerek
Sonra yok oluşa doğru yönlendirmek?
Kim bilir belki özümüz toprak
Onu acı çeken bir çamur yapmak;
— Ki gözenekleri kanla yaşla dolu —
Hangi hayın rastlantının işi bu?
Bunu bir Yaradan yapmaz,
Yaratan yok eder ama yıkmaz!
İşte en zorlu düşmanın, ey Yaradan,
Seni Yüce Gök katında boğan;
Bize eskiden hincinin ağısından
Verdiğin lokmadır, odur bu yılan.
Elbet güç olmayacak bu düşmanı tanımın:
Kuşku... En acımasız, en güçlü düşman;
Bizi kandırarak başımıza sardığın,
Yahut bilmeksizin yanılttığın.
O bu gün — hileyle, şeytanlıkla, aldatmayla —
Seni yurdundan atıyor dışarıya,
Söndürüyor tapınağında meşaleni,
Kırıyor elleriyle heykelini;
Ve bütün gücünle sen, inmeli gibi
Düşüyorsun... Ne burçların yok olup gidişi,
Ne yıldırımlar, ne bir rüzgâr kükreyişi,
Ne cehennemlerinde bir kaynayıp,
Ne bakışlar haberli kederinden,
Ne kulaklarda acı bir çınlayış...
Kopsa bir parçacık bir bedenden
Bir sızlanma olsun duyulur; sen
Göçüyorsun da Yer yüzünle, Gögünle,
Yok doğada bir ınlı bile;
Tersine, her yanda kahkahalar;
Yalana yalnız iki yüzlülük ve budalalık ağlar...

DOKSAN BEŞE DOĞRU

Bir devr-i şeâmet: yine çiğnendi yeminler;
Çiğnendi, yazık, milletin ümmid-i bölendi!
Kaanun diye topraklara sürüldü cebinler,
Kaanun diye, kaanun diye, kaanun tepelendi...
Bî-hûde figanlar yine, bî-hûde eninler!

Eyvâh! Otuz üç yıl o zehir giryeleriyle
Hûsrânları, buhrânları; ehvâli, melâli,
Âmâl ü devâhisi ve sulh ü zaferiyle
Bir sel gibi akmuş, mütevekkil, mütehâli...
Yazsın bunu târîh-i îber hatt-ı zeriyle!

Ey bir dem-i rû'ya gibi geçmiş kara günler,
Bir lâhza edin seyr-i cahimînizi! tekrâr;
Dönsün bize mâzi, o derin nazra-ı muğber...
Heyhât! Otuz üç yıl, otuz üç yıl bütün ekdâr;
Heyhât... Ne bir ders, ne bir fikr-i mukarrer!

Silmez fakat elvâhını târîh-i müannid;
Doksan beşi aç; gölgesi bir tâc-ı harisin
Saklar mütelâşî, mütereddid, mütemerrid
Evzâ-ı şeb-engizini bir büm-ı habisin;
Hâlâ o vesâvis, o desâyis, o mefâsid!

Hâlâ o şebîn zeyl-i temâdîsi bu ızlâm
Hâlâ o cehâlet, o tecâhül ve techil;
Hâlâ vatanın hissesi bir tûde-i âlâm;
Hâlâ düşünen başlara hep lâtme-i tenkil,
Hâlâ sırtan dişlere hep lokna-ı in'âm!

DOKSAN BEŞE DOĞRU

1912'de İttihat ve Terakki Partisinin Meclisi kapatması üzerine yazmış bu şiiri. Tevfik Fikret bu şiiriyle 1878'de İkinci Abdülhamid'in Meclisi kapatması olayını anımsatır.

Bir uğursuzluk dönemi: yine çiğnendi yeminler;
Çiğnendi yazık ulusun yüce umudu!
Kanun diye topraklara sürüldü alınlar,
Kanun diye kanun diye kanun tepelendi...
Yine boşuna ağlamalar, boşuna inlemeler!

Yazık! Otuzüç yıl o acı göz yaşlarıyla
Düş kırıklıkları, bunalımları, sıkıntıları, korkuları,
Dilekleri, felâketleri, barışı, zaferiyle
Bir sel gibi akmış, boşuna boyun eğip yazgıya...
Yazsın bunu dersler tarihi altın kalemyle!

Ey bir rüya çağı gibi geçmiş kara günler,
Bir an tekrarlayın cehennem akışınızı;
Dönsün bize geçmiş, o derin dargın bakış...
Yazık! Otuzüç yıl, otuzüç yıl bütün dertler;
Yazık! Ne bir ders, ne bir kesin düşünce!

Silmez ama dikkatli tarih yazdıklarını;
Doksanbeşi aç: hırslı bir tacın gölgesi
Saklar telaşlı, kararsız, dikbaşı
Bir uğursuz baykuşun karanlık tavırlarını;
Hâlâ o kuşkular, o oyunlar, o kötülükler!

Hâlâ o gecenin süren karanlığıdır bu karanlık
Hâlâ o bilgisizlik, o bilmezlik ve o yüze vurmalar;
Hâlâ bir yığın derttir payı vatanın;
Hâlâ düşünen başlara hep sille, tokat,
Hâlâ sırttan dışlere hep iyilik lokması!

Hâlâ tarâsiyyet, hasebiyyet, nesebiyyet;
Hâlâ "Bu senindir, bu benim!" kısmeti cârî;
Hâlâ gazab altında hakikatle hamîyyet...
Hep dünkü terennûm, sayıdan saygıdan ârî;
Son nağmesi yalnız: Yaşasın sevgili millet!

Millet yaşamaz, hakka tahassürle solurken
Sussun diye vicdânına yumruklar inerse;
Millet yaşamaz, meclisi müstahkâr olurken
İğfâl ile, tehdid ile titrer ve sinerse;
Millet yaşamaz ma'sher-i millet boğulurken!

Kaanun diyoruz; nerde o mescûd-ı muhayyef?
Düşman diyoruz; nerde bu? Hâricde mi, bîz mi?
Hürriyetimiz var, diyoruz, şanlı, mübeccel;
Düşman bize kaanun mu, ya hürriyetimiz mi?
Bir hamlede bîz bunları kahrettik en evvel.

Bir hamle-i mahmûm-ı tegallûble değıştik
Hürriyeti şahsiyyete, kaanunu gurûrâ;
Heyhât! Otuz üç yıl geri düştük, ve bu mühlik
Yoldan şu nedâmetli ve gafletli mürûra
Bî-şübhe o hummâ-yı cûnûn oldu muharrik.

Ey millete bir sille olan darbe-i münker!
Ey hürmet-i kaanunu tepen sadme-i bî-dâd!
Milliyeti, kaanunu mukaddes tanıyan her
Vicdân seni lânetle, mezelletle eder yâd...
Düşsün sana —meyyâl-i tahakkûm— eğilen ser,
Kopsun seni —bir hak diye— alkışlayan eller!

Hâlâ yan lütma, kayırma, soy sop arama;
Hâlâ "Bu senindir bu benim!" paylaşımı geçerli;
Hâlâ gerçeğe ve yurtseverliğe düşmanlık...
Hep dünkü türkû. sayıdan ve saygıdan yoksun;
Son sözleri yalnız: Yaşasın sevgili millet!

Millet yaşamaz, hakka özlemle solurken
Sussun diye vicdanına yumruklar inerse;
Millet yaşamaz, Meclisi aşağılanırken
Aldatmayla, korkutmayla titrer ve sinerse;
Millet yaşamaz millet topluluğu boğulurken!

Yasa diyoruz nerde o hayal Tanrı?
Düşman diyoruz, nerde bu? Dışta mı, biz mi?
Özgürlüğümüz var diyoruz, şanlı, yüce:
Düşman bize yasa mı, özgürlüğümüz mü?
Bir atılımda biz bunları yok ettik ilk önce.

Zorbalığın gözü dönmüş bir saldırısıyla değişlik
Özgürlüğü kişiliğe, yasayı gurura;
Yazık! Otuzüç yıl geri düştük
Ve bu tehlikeli yoldan şu pişmanlık duyulan,
Ve dikkatsizce gelinen sona
Kuşkusuz o delilik nöbeti oldu bizi sürükleyen.

Ey ulusa vurulan aşağılık yumruk!
Ey yasaya saygıyı tepen haksız tekme!
Ulus ve yasayı kutsal tanıyan her
Vicdan seni ilenerek anar ve kötüler...
Düşsün sana —zorbalığa eğilimli olup— eğilen baş,
Kopsun seni —bir hak diye— alkışlayan eller!

HÂN-I YAĞMA

Bu sofracık, efendiler —ki ilûkaama muntazır
Huzûrunuzda titriyor— şu milletin hayâtıdır;
Şu milletin ki muztarıb, şu milletin ki muhtazır!
Fakat sakın çekinmeyin, yiyin, yutun.hapır hapır...

Yiyin, efendiler yiyin; bu hân-ı iştiâ sızın;
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

Efendiler pek açsınız, bu çehrenizde bellidir;
Yiyin, yemezseniz bu gün, yarın kalır mı kim bilir?
Şu nâdi-i niâm, bakın kudûmunuzla müftehîr!
Bu hakkıdır gazânızın, evet, o hak da elde bir...

Yiyin, efendiler yiyin; bu hân-ı zî-safâ sızın;
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

Bütün bu nazlı beylerin ne varsa ortalıkta say:
Haseb, neseb, şeref, şataf, oyun, düğün, konak, saray,
Bütün sizin, efendiler, konak, saray, gelin, alay;
Bütün sizin, bütün sizin, hazır hazır, kolay kolay...

Yiyin, efendiler yiyin; bu hân-ı iştiâ sızın;
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

YAĞMA SOFRASI

Şu sofracık efendiler — ki yutulmayı bekliyor,
Tıtırıyor önünüzde — şu ulusun hayatıdır;
Şu ulusun ki can çekişmekte, şu ulusun ki acıdır!
Ama sakın çekinmeyin, yiyin yutun hapır hapır...

Yiyin efendiler yiyin; bu iştah açan sofrası sizin;
Doyunca, tıksınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

Efendiler pek açsınız, bu yüzünüzde bellidir;
Yiyin, yemezseniz bu gün yarın kalır mı kım bilir?
Şu yiyecekler yığını, bakın gelişinizle öğünür!
Bu hakkıdır savaşınızın, evet, o hak da elde bir...

Yiyin efendiler yiyin bu iç açan sofrası sizin;
Doyunca, tıksınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

Bütün bu nazlı beylerin ne varsa ortalıkta say:
Soy, sop, onur, gösteriş, oyun, düğün, konak, saray,
Bütün sizin efendiler saray, konak, gelin, alay:
Bütün sizin bütün sizin, hazır hazır, kolay kolay...

Yiyin efendiler yiyin; bu iştah açan sofrası sizin;
Doyunca, tıksınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

Büyüklüğün biraz ağır da olsa hazını yok zarar,
Gurûr-ı ihtîşâmı var, sürûr-ı intikaamı var.
Bu sofra iltifatınızdan işte âb ü tâb umar.
Sizin bu baş, beyin, ciğer, bütün şu kanlı lokmalar...

Yiyin efendiler yiyin; bu hân-ı can-fezâ sizin;
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

Verir zavallı memleket, verir ne varsa; mâlini,
Vücûdunu, hayâtını, ümidini, hayâlini,
Bütün ferâğ-ı hâlini, olanca şevk-i bâlini.
Hemen yutun, düşünmeyin harâmını, helâlini...

Yiyin, efendiler yiyin; bu hân-ı ıstihâ sizin;
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

Bu harmanın gelir sonu, kapıştırın giderayak!
Yarın bakarsınız söner bugün çatırdayan ocak!
Bu gün ki mi'deler kavi, bugün ki çorbalar sıcak,
Atıştırın, tıkıştırın, kapış kapış, çanak çanak...

Yiyin, efendiler yiyin; bu hân-ı pür-nevâ sizin;
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

Büyük lokmanın biraz ağır da olsa sindirimi yok
[zarar,

Gösterişin gururu var, öç almanın kıvancı var,
Bu sofrâ ilginizden işte hep parlaklık umar,
Sizin bu baş, beyin, ciğer, bütün şu kanlı lokmalar...

Yiyin efendiler yiyin; bu can katan sofrâ sizin;
Doyunca, tiksınınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

Verir zavallı memleket, verir ne varsa; malını,
Vucudunu, yaşamını, umudunu, hayalini,
Bütün esenliğini, kalbinin olanca sevincini,
Hemen yutun, düşünmeyin haramını, helâlini...

Yiyin efendiler yiyin; bu iştah açan sofrâ sizin;
Doyunca, tiksınınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

Bu harmanın gelir sonu, kapıştırın gider ayak!
Yarın bakarsınız söner bu gün çatırdayan ocak!
Bu gün ki mideler güçlü, bu gün ki çorbalar sıcak,
Atıştırın, tıktıştırın, kapış kapış, çanak çanak...

Yiyin efendiler yiyin; bu yiyinti dolu sofrâ sizin;
Doyunca, tiksınınca, çatlayıncaya kadar yiyin!.

TÂRİH-İ KADİME ZEYL
— BİR CEVÂB —

Buyrulmuş ki:

"Şimdi Allaha söver... sonra, biraz bol para ver,
Hiç utanmaz, Protestanlara zengoçluk eder."

[Mehmet Akif]

Ben ki üç beş pulu tercihinden
Protestanlara zengoçluk eden
Şâirim, Ziver-i kürsi-i yakın,
Şâir-i müctehid-i din-i mübîn
Hazret-i Molla Sırât'a, edebî
İhtirâmâtımı takdim ile bî-
Bî-tereddüd diyorum: Zengoçluk
Lûtf-i tavsifine şâyân olduk;
Lâkin aldanma sakın, üstâdım,
Ben de bir parça muvahlid-zâdım.
Bana anlatma o ra'nâ dinî,
Bilirim ben de senin bildiğini;
Okudum ben de kitâb-ı gaybî,
Dinledim ben de hitâb-ı gaybî,
Dinledim ben de hitâb-ı gaybî;
Ben de zâtın gibi câmi' câmi'
Dolaşıp Hâlık'a oldum râkî'.
—Şevk-i cennetle hayâlîm meşguul,
Yüreğim havf-i cehennemle melûl,—
Ben de turmandım ulu Tûbâ'ya,
Ben de çıktım Mele-i a'lâ'ya;
Ben de âşıktım ezan nağmesine,
Ben de koştumdu o Allah sesine;
Ben de tesbîh ü duâ, savm ü salât,
Hepsini, hepsini yaptım, heyhât!

ESKİ ÇAĞ TARİHİ'NE EK
— BİR YANIT —

Buyrulmuş ki:

"Şimdi Tanrı'ya söver... sonra biraz bol para ver,
Hiç utanmaz, Protestanlara zangoçluk eder."

[Mehmet Akif]

Ben üç beş kuruşu yeğlediğinden
Protestanlara zangoçluk eden.
Şairim. Bilgi kürsüsünün süsü,
İslâm dîninin yorumlayıcısı şairi,
Molla Sırat Hazretlerine, edebî
Saygılarımı sunarak şimdi
Duraksamadan diyorum: Zangoçluk
Yakıştınlması lûtfuna uygun bulunduk;
Ama, aldanma sakın ustacığın
Ben de bir parça müslüman çocuğuyum
Bana anlatma o güzel dîni,
Bilirim ben de senin bildiğini;
Okudum ben de Tanrı'nın kitabını,
Dinledim ben de O'nun anlattıklarını,
Ben de dolaştım sizin gibi cami camı
Ben de Allah'ın önünde iki kat eğdim belimi,
— Ben de cennet hevestyle hayalimde,
Ve cehennem korkusuyla yüreğimde, —
Ben de tınnandım ulu Tuba'ya,
Ben de çıktım melekler katına; .
Ben de tutkundum ezan ezgisine,
Ben de koştumdu o Allah sesine;
Ben de tesbîh ve dua, oruç ve namaz,
Yazık hepsini, hepsini yaptım oldukça biraz!

Çünkü telkinlere aldanmıştım,
Kandığın şeylere hep kanmıştım;
Bilmeden, görmeden imân ettim,
Nefsini dinime kurbân ettim;
Sevdim Allah'ı da, Peygamber'i de;
O alay kaldı bu gün hep geride.
Anladım çünkü hakikat başka,
Başka yoldan varılırmış Hakka.
Saydığın hârikalar, mu'cizeler
Birer efsûn-ı zekâdır ki, beşer
Bî-tevakkuf açıyor sırlarını;
Mu'cizât ehli unutmuş yarını.
Muğfil ü muğfel o İsa, Musa;
Köhne bir kızıb-ı mutalsamdır asâ.
Beşerin böyle dalâletleri var:
Putunu kendi yapar, kendi tapar.
Ara git deyrini, gez Kâbe'sini,
Dinle tekbiri, işit çan sesini,
Göreceksin ki, bütün boşluktur,
Umduğun, beklediğin şey yoktur;
Düzme Allah'ı gibi Şeytân'ı,
Buda'sı, Ehrimen'i, Yezdân'ı;
Topunun hâlıkı bir vehm-i cebîn!
Gölgeler, gölgeler... Onlarda derin
Bir karanlık sezerek çevrildim,
Acı bir darbe yiyip devrildim.
Şimdi bî-kayd-ı cinân ü nirân.
Süzerim şîratı hayrân hayrân!
Ben ne ma'bûd, ne mu'bid bilirim.
Kendimi hilkate âbid bilirim.

Çünkü söylenenlere aldanmıştım,
Kandığın şeylere hep kanmıştım;
Bilmeden görmeden iman ettim,
Kendimi dinime kurban ettim;
Sevdim Tanrı'yı da, Peygamber'i de;
O alay kaldı bu gün hep geride.
Anladım çünkü gerçek başka,
Başka yoldan varırmış Tanrı'ya.
Saydığın olağanüstü şeyler, mucizeler
Zekânın aldatmacasıdır hepsi birer
Ki insan durmadan açıyor sırlarını;
Mucize gösterenler unutmuş yarını.
Aldanmış ve aldatmış o İsa, Musa;
Köhne bir sihirli yalandır asa,
İnsanın böyle sapmaları var;
Putunu kendi yapar kendi tapar,
Ara git kilisesini, gez Kâbe'sini.
Dinle tekbiri, işit çan sesini,
Göreceksin ki bütün boşluktur,
Umduğun, beklediğin şey yoktur;
Düzme Allah'ı gibi Şeytanı da.
Buda'sı, Ehrimen'i, Yezdân'ı da;
Bir korkulu kuruntudur yaratıcı hepsinin!
Gölgeler, gölgeler... Onlarda derin
Bir karanlık sezerek çevrildim,
Acı bir tokat yiyip devrildim.
Şimdi cennet ve cehennem tasasında olmadan,
Süzerim doğayı hayran hayran!
Ben ne tapan ne tapılan bilirim,
Kendimi doğaya adayan bilirim.

Gökte binlerce mesâcid görürüm,
Orda vicdânımı sâcid görürüm.
Bu sâcud işte benim tââtım,
Bu ibâdetle geçer sââtım.
Bu ibâdetle fahûr u hurrem,
Benî-ben bir kayadan fark etmem.
Bir minik kuşla biriz tapınmakta:
Ben de tehlîl ederim, İshak da.
Doğruluk, hubb ü vefa, mahviyyet,
Merhamet, hayr ü hamîyyet, nasafet,
Sonra, bir şaire "zangoç" dememek...
İşte vicdânıma bunlar mahrek.
Düşünüp işlemek âyini midir,
Yaşamak dîni benim dînimdir.
Mü'minim: varlığa imânım var,
Her kanat bir melek eyler ikrâr.
Enbiyâdan yaşarım müstağni,
Bir örümcek götürür Hakka beni.
Kitâbım sahn-ı tabîat kitâbı,
Bendedir hayr ü şerîn esbâbı.
Varırım böyle der-i merkade dek,
Ba's ü ukbâya mahal görmem pek.
Taşırım kalb-i şegaf-peymâda
Beşerin aşkını, âlâmını da.
Dîn-i hak bence, bugün dîn-i hayât!
Sen ne dersin buna, ey Molla Sırât?..

Göklerde binlerce küçük tapınaklar görürüm,
Orda vicdanımı secde eder görürüm.
Bu secdeyledir işte tapınmam benim,
Bu tapınmada geçer saatlerim,
Bu tapınmadadır sevinmem, övünmem,
Beni ben bir kayadan ayırt etmem.
Bir küçücük kuşla biriz tapınmakta;
Ben de "Tanrı birdir" derim kuş ta.
Doğruluk, alçak gönüllülük, sevgi, bağlılık,
Acıma, iyilik, yurtseverlik, vicdanlılık,
Sonra "Zangoç" dememek bir şaire...
İşte vicdanıma bunlardır yörünge.
Düşünüp işlemek tapınmamdır benim.
Yaşam dinidir benim dinim,
İnançlıyım; varlığa inancım var.
Her kanat bir meleği açıklar,
Yaşarım peygambere duymadan gerek,
Tanrı'ya götürür beni bir örümcek.
Kitabım doğa sahnesinin kitabı,
Bendedir iyiliğin, kötülüğün kaynağı
Varırım böyle mezar kapısına dek.
Dirilişe ve öte dünyaya pek görmem gerek,
Taşırım delicesine taşan yüreğimde
İnsan sevgisini ve dertlerini de,
Bu gün Tanrı dini, yaşam dinidir derim ben!
Ey Molla Sırat ne dersin buna sen?

HAYÂT

Bugün hayâtı müselsel bir ihtiyâc-ı sıyâh;
Bugün saâdeti gaafil bir iştiyâk-ı tebâh;
Bugün teneffüsü yorgun, kadid bir sürü "Âh!"
[olan bu cem'iyet;

Bugün zehirlerinin ka'r-ı neş'esinde yüzen,
Bugün doğan çocuğundan terâne beklerken
Figaan duyan beşeriyet, bu nuhbe-i hilkat,

Nedir bilir misin, oğlum?.. Önünde hârelenen
Şu mâi safhaya bak: şimdi ansızın seni ben
Tutup da fırlatırsam onun derinliğine,
Düşün biraz ne olur?.. Korku bilmesen de, yine
Tahammül eyleyemez, çırpınırsın, ağlarsın;
Zavallı kollarının hükmü yok ki kurtarsın!

O mâi şey seni yuttukça haykırır, bağırır,
Fakat halâs olamazsın; omuzlarından ağır,
Haşin, demir iki el muttasıl itip zedeler;
Ve çâre yok incekstin... Bu işte ömr-i beşer.

Hayır, bu zehrime sen vâris olma, evlâdım;
Yarın, ümid ediyorlar ki, bir genişçe adım,
Bir atlayış. —ne diyorlardı pek de anlamadım,—
[hayatı kurtaracak;

Beşer... bu şimdi muazzeb sürüklenen meflûc,
Adım adım edecek zirve-i halâsa urûc...
İnan, Halûk, ezeli bir şifâdır aldanmak!

YAŞAM

Bu gün yaşamı kara bir yoksulluk zinciri.
Bu gün mutluluğu düşüncesizce bir yok oluştta özleyen,
Bu gün soluması yorgun bir kemik bir deri,
Bir sürü "ah!" olan bu toplum;
Bu gün zehirlerinin neşesinin derinliğinde yüzen.
Bu gün doğan çocuğundan ezgiler beklerken
İnleyiş duyan insan, bu seçkin yaratık.

Nedir bilir misin, oğlum? Önünde dalgalanan
Şu mavi yüzeye bak; seni ben ansızın şu an
Tutup la fırlatırsam onun derinliğine,
Düşün biraz ne olur?.. Korku bilmesen de yine
Katlanamaz, çırpınırsın, ağlarsın;
Zavallı kollarının gücü yok ki kurtarsın!

O mavi şey seni yuttukça haykırır, bağırır,
Ama kurtulamazsın omuzlarında ağır,
Kalı, demir iki el itip bereler durmaksızın;
Ve çare yok ineceksin... Bu işte yaşamı insanlığın.

Hayır, bu zehrimin mirasçısı sen olma, çocuğum;
Yarın, umut ediyorlar ki, bir genişçe adım.
Bir atlayış, —ne diyorlardı pek de anlamadım,—
Yaşamı kurtaracak;

İnsan, bu şimdi acıyla sürüklenen inmeli, kötürüm,
Kurtuluşun doruğuna yükselecek adım adım...
İnan, Halûk sonsuz bir şıfıdır aldanmak!

* Bu şiir babamın ezbere bildiği ve sık sık okuduğu bir şiirdi. Bana şiir zevkini aşıladığı için onu hayırla ve sevgiyle anıyorum. Kitabım onun ruhuna armağan olsun.

HERKESİN ANLAYACAĞI DİLDE

Diğer kitaplarımız:

1 - HOMEOPATİ	Dr. Pierre Vannier
2 - AKUPUNKTUR	Dr. Roger de La Faye
3 - ÇOCUK HASTALIKLARI	Dr. Erik Mason
4 - KALP HASTALIKLARI	Dr. Evan Shute
5 - YÜKSEK KAN BASINCI
(HİPERTANSİYON)	Prof. Dr. E.V. McCollum
6 - BEBEĞİN DOĞUMUNDAN ÖNCE VE SONRA	Dr. William Howard Hay
7 - İLK YARDIM- I	(Türkçe-İngilizce)
İLK YARDIM- II	(Türkçe-İngilizce)
İLK YARDIM- III	(Türkçe-İngilizce)
İLK YARDIM- IV	(Türkçe-İngilizce)

Amerika Birleşik Devletleri Kızılhaçı için kamu yararına hazırlanmış olan bu kitapların herbiri ayrı konuları kapsamaktadır.

I.Kitap	: Yaralanmalar, şok, yapay solunum.
II. Kitap	: Zehirlenmeler, yanıklar, sıcak ve soğuk çarpmaları, kafa yaraları, iç yaralar, silâh yaraları.
III.Kitap	: Enfeksiyon, tetanos, hayvanısırıkları, kırıkların hareketsiz kılınması, kalp nöbeti, inme baygınlık ve sarada ilk yardım.

IV. Kitap

Sindirim ve solunum yollarında, göz içinde kalan cisimler. Kurtarma ve taşıma. Konuların gözden geçirilmesi.

Kitaplar İngilizce asılları da içinde bulunduğuundan asistanlık ve doçentlik sınavlarına girecek doktorlar için ve İngilizcelerini ilerletmek isteyen öğrenciler için yararlıdır.

8- LE FRANÇAIS PAR LES EXERCISES DE GRAMMAIRE

Grammer Egzersizleri ile Fransızca

9- IMPORTANT RULES OF ENGLISH

İngilizcede Önemli Kurallar

10-SANCISIZ DOĞUM Prof.Dr.Robert-Merger ve Dr.Pierre - Andre Chadeyron

11-İNGİLİZCEDE ÇOK ÜNLÜ ŞİİRLER (Asılları ile birlikte)

12- FRANSIZCADA ÇOK ÜNLÜ ŞİİRLER (Asılları ile birlikte)

13- SAKARYA'DAN GEÇERKEN (Şiirler)

14- BUGÜNÜN DİLİYLE AHMET HAŞİM'İN ŞİİRLERİ

15- BUGÜNÜN DİLİYLE TEVFİK FİKRET'TEN SEÇMELER (Asılları ile birlikte)

İsteme ve yazışma

Orhan ÜLKÜLÜ

Gazi Mah. Erturan Sokak No:18-3 ANKARA

Tel : 223 39 26

Basım Yılı : KASIM 1995

KİTAP İSTEME ADRESİ

Orhan ÜLKÜLÜ

Gazi Mah. Erturan Sok.

No: 18/ 3

ANKARA

Tel (Ev): 223 39 26

FİYATI : 250.000 TL. KDV DAHİL